

KOCKY

ROSS
REGIONÁLNE OSVETOVÉ STREDISKO
V LEVICIACH

DNI (NIELEN) FOTOGRAFIE V LEVICIACH 2022

15. ročník medzinárodného fotografického festivalu

2. 5. - 31. 7.

6.5.- 27.5.

Vasil Stanko/SK

Synagóga Levice

trvanie výstavy 6.5. - 27.5.

Enikő Hodossi/HU

Nécseyho galéria, Tekovské múzeum v Leviciach

Jerzy Olek/PL

Dobóovský kaštieľ, Tekovské múzeum v Leviciach

Bogusław Michnik/PL

Dobóovský kaštieľ, Tekovské múzeum v Leviciach
trvanie výstav 6.5. - 31.7.

Karl Cudlín/cz a Peter Korček/SK

Mestá bez nás

Námestie hrdinov v Leviciach
trvanie výstavy 6.5. - 31.7.

27.5.

Medzinárodná fotografická konferencia

Synagóga v Leviciach

Slávnostné otvorenie festivalu

Synagóga v Leviciach

28.5.

Lajos Gombos/HU

Menora Saag Centrum Artis, Šahy
trvanie výstavy 6.5. - 28.5.

Fotoklub Nitra pri KOS Nitra/SK

SC Dituria Levice

trvanie výstavy 6.5. - 10.6.

Kolektívna výstava členov o.z. Fotogravity

Kaviareň na Kus reči, Levice
trvanie výstavy 28.5. - 28.6.

3.6.

Karol Felix/sk

Synagóga v Leviciach

trvanie výstavy 3.6. - 30.6.

SPRIEVODNÉ PODUJATIA

18.5.

Filmové premietanie
v spolupráci s filmovým klubom Otázník
CK Junior v Leviciach

27.5.

Prednášky a besedy
Enikő Hodossi, Vasil Stanko, Karol Felix
Synagóga v Leviciach

27.5.

IV. Medzinárodná fotografická konferencia
"Metamorfozy fotografie"
Synagóga v Leviciach

28.5.

Cestovateľské premietanie
s gastronomickou ochutnávkou
MC Kontakt v Leviciach

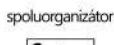
5.6. a 26.6.

Nedeľný fotografický workshop
SUP L. Bielika v Leviciach
viac informácií: ozfotogravity.blogspot.com

zmena programu vyhradená

Viac informácií 0918 949 537 | roslevice.sk | [f](#) /roslevice

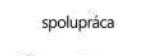
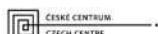
spoluorganizátor

podujatie z verejných zdrojov
podporil a hlavným
partnerom podujatia je

s finančnou podporou

Vzdelávame umením

Milí priaznivci tradičnej ľudovej kultúry a neprofesionálneho umenia,

na sklonku roka opäť bilancujeme. Najšialenejší rok, aký si pamätám, sa konečne blíži ku koncu. Rok nejasných a stále meniacich sa pravidiel pri organizovaní a realizovaní kultúrnych podujatí nám dal poriadne zabrat'. Napriek všetkým prekážkam a často nezmyselným opatreniam sme pracovali v plnom nasadení. Neustále sme sledovali sforbenie okresov podľa covid-semaforu, počet ľudí na podujatiach v interiéroch a exteriéroch, s rúškami či respirátormi, platnosť covid pasov...

No predovšetkým sme **Vzdelávali umením!** Druhé vydanie občasníka KOCKY v tomto roku reflekтуje našu činnosť a obrovskú snahu kultúru „držať“ na opratách“.

V priebehu celého roka sme Vám priniesli desiatky podujatí. Okresné a regionálne súťaže, výstavy, workshopy, festivaly. Venovali sme sa vydavateľskej činnosti, menšinovej kultúre a vzdelávaniu. Uspeli sme v uchádzaní sa o pridelenie finančnej podpory na podujatia z Fondu na podporu umenia, Fondu na podporu kultúry národnostných menšíň, Ministerstva vnútra SR, Maďarského, Poľského, Českého a Francúzskeho inštitútu. Podujatia sme realizovali aj s finančnou podporou Národného osvetového centra. Ďakujeme.

Z množstva skvelých podujatí roku 2021 (písali sme už o nich v Kockách I/2021) mi dovoľte spomenúť tie najvýznamnejšie: medzinárodný fotografický festival Dni fotografie v Leviciach, medzinárodný folklórny festival Takí sme a celoštátnu súťaž spojenú s výstavou Výtvarné spektrum, dočítate sa o nich na nasledujúcich stranach. Za veľký úspech považujem zrealizovanie projektu Vzdelávame umením, ktorý obsiahol naše celoročné vzdelávanie v oblastiach fotografia, výtvarné umenie, hudba, spev, tanec a tradičné remeslá. Vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia sme mohli zrealizovať až 39 vzdelávacích aktivít. Sme Vám vďační za podporu i priazeň!

Verím, že rok 2022 bude vo všetkých oblastiach života podstatne lepší a že nám všetkým prinesie aj viac porozumenia a empatie. Želám Vám veľa zdravia, spokojnosti, lásky a úspechov v pracovnom i osobnom živote.

Alžbeta Sádovská
riaditeľka ROS v Leviciach

OBSAH

FOLKLÓR

05-13

FILM A FOTOGRAFIA

14-24

DIVADLO A HOVORENÉ SLOVO

25-28

VÝTVARNÁ TVORBA A REMESLÁ

29-48

VZDELÁVANIE A PREVNCIA

49-54

podujatia Regionálneho osvetového strediska v Leviciach
sa v roku 2021 realizovali aj vďaka finančnej podpore

fond
na podporu
umenia

INSTITUT
FRANÇAIS
Slovaquie

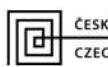
NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

Magyar Kulturális
Intézet Pozsony

NÁRODNÉ
OSVETOVÉ
CENTRUM

ČESKÉ CENTRUM
CZECH CENTRE

občasník Regionálneho osvetového strediska v Leviciach
(ROS) KOCKY

zriadovateľom ROS je Nitriansky samosprávny kraj
vydáva ROS od roku 2008

vychádza 2x ročne

číslo II. 2021

kontakt: ROS, Fr. Hečku 25, 934 47 Levice, 036 631 6667
za obsah zodpovedá: Alžbeta Sádovská, riaditeľka ROS

texty, články, príspevky: kolektív ROS

grafické spracovanie a úprava: Boris Beláni, ROS

fotografie použité v občasníku: archív ROS

fotografia na obálke vpred: Eva Grendelová, Ilúzia

fotografia na obálke vzadu: Scheibenreif Verner, Dominus

neprešlo jazykovou úpravou

výšlo v náklade 500 kusov

15.12.2021

EV: 5625/18

ISSN: 2585-8688

nepredajné

distribuované do obcí okresu Levice,

osvetovým strediskám na celom Slovensku,

občianskym združeniam, jednotlivcom doma a v zahraničí

www.roslevice.sk

REGIONÁLNE OSVETOVÉ STREDISKO
V LEVICIACH

[/roslevice](#) [/ROS Levice](#)

FOLKLÓR

Rómsky tanecný dom

ROMANO JILO

Dňa 11. septembra 2021 sa konal tanecný dom s rómskym folklórnym súborom Romano Jilo. Zavítali sme do komunitného centra v obci Tekovské Lužany, kde nás prekvapilo štyridsaťšesť tancachativých detí rómskeho pôvodu, ktoré pravidelne navštievujú komunitné centrum. Lektor Peter Kačica so svojimi tanecníkmi postupne predviedol deťom rôzne rytmické, pohybové a vnemové cvičenia, ktorými sa snažil rozvinúť u detí ich hudobný sluch, pohyb a vnímanie rytmu. Deti sa veľmi rýchlo chytali na rytmus či melódie a počas workshopu Rómsky tanecný dom sa naučili niekolko špecifických krokov i ucelených rómskych tancov. Boli však aj menej šikovní, ktorým lektor a jeho tanecníci z RFS Romano Jilo venovali osobitnú pozornosť, no nakoniec sa im podarilo dostať z detí prirodzený temperament, ktorý je pre Rómov typický a pokladaný za vlastný. Koordinátorky v komunitnom centre, ale i prítomní rodičia detí boli veľmi milo prekvapení, s akým záujmom deti tancujú a vyjadrili potrebu stretávať sa častejšie.

Zároveň sme s vedúcou komunitného centra paní Kúdeľovou nadviazali spoluprácu aj na ďalšie obdobie.

Naplánovali sme spoločné kultúrne podujatia zamerané konkrétnie pre rómsku menšinu, matky s deťmi či sociálne znevýhodnených. Rómske deti, ale aj ich rodičia už zabúdajú na tradičné rómske tance i piesne vlastné ich etniku či typické pre ich rodinu obec. Nájde sa už iba málo pamätníkov, ktorí dokážu zaspievať a zatancovať niečo z lokálnej rómskej kultúry.

Skúsený tanecný lektor Peter Kačica pracuje v rómskom folklórnom súbore Romano Jilo vo Zvolene už niekoľko rokov. Takmer denne študuje tance, piesne a hudbu olašských rómov, ale i rumungrov žijúcich na rôznych územiacach Európy, ktoré potom prenáša do svojho súboru formou rôznych velkých choreografií alebo samostatných tancov.

Dávid Hudec

Vzdelávame umením **METODIKA VÝUČBY ĽUDOVÉHO TANCA A SPEVU**

V druhom polroku 2021 sa uskutočnila séria vzdelávacích workshopov, zameraných na teoretickú i praktickú výučbu v oblasti tradičného ľudového tanca a spevu. Tieto workshopy sa konali v rámci jedného veľkého projektu ROS „Vzdelávame umením“. Metodika výučby ľudového tanca a spevu bola primárne určená pre jednotlivcov, folklórne skupiny, súbory a spevácke skupiny pôsobiace v našom okrese. Cieľovou skupinou boli deti, mládež a dospelí, pôsobiaci vo folklórnych skupinách a súboroch, ktoré spracovávajú tanečné, hudobné i zvykoslovné pásmá z nášho regiónu. Nezabudli sme ani na ženské spevácke skupiny, v ktorých väčšinou pôsobia zasa dôchodkyne, ale i mladšie ženy.

Z plánovaných ôsmich metodických workshopov sa pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu v tomto roku podarilo uskutočniť štyri workshopy metodiky výučby ľudového tanca a spevu, čo však v nasledujúcom období našim folklórnym skupinám a súborom v plnej miere vynahradíme.

Dňa 28. júna 2021 sa uskutočnil prvý z metodických workshopov výučby ľudového tanca a spevu na Strednej odbornej škole pedagogickej v Leviciach s odbornou lektorkou, speváčkou a pedagogičkou Andreou Jágerovou. Speváčky, budúce učiteľky, mali možnosť rozvíjať interpretáciu ľudovej piesne, zoznať sa s rôznymi hlasovými a dychovými cvičeniami, pretože hlas bude ich dominantným nástrojom pri výkone ich budúcej profesijnej kariéry.

Ďalším workshopom metodiky výučby ľudového tanca a spevu sme pokračovali v Tlmačoch. Ten sa konal dňa 21. augusta, konkrétnie pre ženskú spevácku skupinu Trnky z Tlmača a odborne ho zastrešila a viedla ľudová speváčka a pedagogička Angela Vargicová.

S metodikou výučby ľudového tanca a spevu sme pokračovali v Želiezovciach so speváckou skupinou Vrbovianka dňa 15. októbra a v Jure nad Hronom so speváckou skupinou Hronka dňa 11. novembra 2021. Obidva workshopy zastrešila a odborne viedla výborná lektorka Margita Jágerová z Katedry etnológie a folkloristiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Cieľom týchto metodických workshopov je prispieť k zachovaniu a rozvíjaniu interpretácie tradičného ľudového tanca a ľudovej piesne.

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Dávid Hudec

Takí sme 2021

v Ipeľskom Sokolci, Veľkých Kozmálovcach, Leviciach, Šahách, Čankove a Pukanci Medzinárodný folklórny festival Takí sme je špecifický a jedinečný svojho druhu v Nitrianskom kraji. Je jedným z tých festivalov na Slovensku, ktoré sa organizujú pod hlavičkou a so statusom C.I.O.F.F.

Medzinárodný folklórny festival **Takí sme** sa uskutočnil v našom okrese v dňoch 8. 9. – 12. 9. 2021 na šiestich miestach: dňa 8. 9. 2021 v Ipeľskom Sokolci a Šahách, dňa 9. 9. 2021 v obci Veľké Kozmálovce, dňa 10. 9. 2021 v Leviciach, dňa 11. 9. 2021 v Čankove a opäť v Šahách a napokon dňa 12. 9. 2021 v Pukanci.

Celkovou konceptiou folklórneho festivalu sme sa snažili ožiť modernou formou priestory kultúrnych domov a sprístupniť tradičnú ľudovú kultúru obyvateľom rôznych sociálnych vrstiev. Našim cieľom boli priniesť divákom občí a miest Levického okresu čo najviac umelecky hodnotných programov folklórnych súborov nášho regiónu a zároveň priblížiť aj zvyky a tradície našich susedov **z Poľska, Maďarska a Čiech či vzďialenejšieho Albánska.**

Dva výchovné koncerty

Dňa 8. 9. 2021 sa v **Základnej škole s vyučovacím jazykom maďarským v Ipeľskom Sokolci** uskutočnil výchovný koncert spolu s workshopom Tanečným dom, kde sa deti prvého stupňa ZŠ vo veku od 6 do 11 rokov zoznámili s tradičnými slovenskými aj maďarskými ľudovými tancami a piesňami z Tekova a Hontu. Keďže náš región je národnostne i konfesionalne mimoriadne rozmanitý, výchovný koncert i tanečný workshop sme koncipovali tak, aby boli hudobne i tanečne pokryté slovenské aj maďarské oblasti.

Hlavným cieľom výchovného koncertu bolo vniest do každodenného stereotypu výučby detí 1. stupňa ZŠ slovenskú i maďarskú ľudovú pieseň, priblížiť im tradičnú kultúru našich predkov, zoznať ich s melodikou a textom jednotlivých piesní. V úvode podujatia sa s ukážkou svojho repertoáru predstavili dva folklórne súbory: **FS Tekovan a DFS Tekovanček** zo Starého Tekova pod vedením manželov Oťazíkovcov spolu s ľudovou houbou DFS Tekovanček, ktorá sprevádzala oba súbory a zároveň viedla výučbu ľudových piesní počas výchovného koncertu.

FS Tekovan predviedol ukážku tekovských ženských kolies a k tomu prislúchajúcich slovenských piesní, potom sa zapojila i mužská časť súboru a spolu predstavili deťom čardáše z Tekova a Hontu. Muži, mládenci ukázali svoju tanečnú šikovnosť vo verbunkových tancoch maďarského pôvodu. Po nich vystúpil DFS Tekovanček s čardášmi regiónu Hont s maďarskou tematikou a v tanečno-speváckom bloku Myjava predstavil slovenský repertoár – tanec, piesne a dialekt.

Vystúpenie oboch súborov vystriedal výchovný koncert ľudovej hudby DFS Tekovanček. Po ňom bol workshop Tanečný dom, počas ktorého lektori postupne prešli cez jednokočku až k párovému držaniu a deti sa naučili tancovať jednoduchý čardáš, ktorý je typický pre túto oblasť obývanú maďarským i slovenským obyvateľstvom.

Výchovné koncerty a tanečný dom sú súčasťou vzdelávacích podujatí Medzinárodného folklórneho festivalu Takí sme.

Pre pretrvávajúcu pandemickú situáciu sa zahraničné súbory nemohli zúčastniť fyzicky, preto sa predstavili divákom online formou. Takto sa v Ipeľskom Sokolci so svojím programom ukázal **DFS Kyjovánek z Českej republiky**. Vedúci a členovia DFS Kyjovánek sprostredkovali online formou deťom okrem programu aj výučbu ľudového tanca a spevu. Deti mali možnosť vidieť aj to, ako sa s folklórom pracuje v zahraničí a skúsenosti získané z tohto dňa preniesť do svojho voľného času. V **Základnej škole Janka Kráľa v Šahách** sa dňa 8. 9. 2021 uskutočnil druhý blok programu s výchovným koncertom a tanečným domom s podobným cieľom ako v Ipeľskom Sokolci. Folklórne súbory svojím bohatým programom odovzdali divákom, deťom prvého stupňa ZŠ, časť živej tradičnej kultúry regiónov Tekov a Hont.

Prvý galaprogram

folklórneho festivalu patril zahraničnému súboru **SLPT Žerotín zo**

Strážnice z Českej republiky sa uskutočnil sa dňa 8. 9. 2021. Prebiehal online formou a bol vysielaný o 18.00 h súbežne na Facebooku ROS Levice, webstránke ROS Levice, YouTube-kanáli ROS Levice a v Levickej televíznej spoločnosti. Pestrý a umelecky pôsobivý galaprogram s moderovaním bol odvysielaný s anglickými titulkami. Vďaka platenej reklame a zdieľaniu na FB mal veľký divácky dosah.

Soubor Lidových písni a tanč Žerotín zo Strážnice je 25 členný folklórny súbor členov vo veku 15 až 35 rokov, čerpajúci tance nielen zo starých choreografií, ale vytvárajúci aj nové, napríklad **Valašsko, Cepový tanec so Strážnice, Horňácka tresa, alebo tanec z Trenčína.**

Prvá živá pozvánka

Festival pokračoval dňa 9. 9. 2021 živou pozvánkou v Obchodnom centre Dituria v Leviciach, kde účinkovali folklórny súbor **Tekovan** zo Starého Tekova a ľudová hudba **DFS Tekovanček**. Cieľom živej pozvánky bolo upútať pozornosť čo najširšej verejnosti, navodíť folklóru atmosféru a zároveň pozvať divákov na festival Takí sme.

Druhý galaprogram

Festival dňa 9. 9. 2021 pokračoval vo **Veľkých Kozmálovcích**, kde sa v priestoroch amfiteátra o 17.00 hod. predstavili domáce folklórne a spevácke zoskupenia. Prvá vystúpila domáca mužská spevácka skupina **Veselí chlapí** s programom pijanských piesní, po nich nasledovali miestne ľudové piesne, napríklad pieseň **Kosmáľovský hájik**. Toto je ten chodník a mnoho ďalších, ktoré rozospievali celé hľadisko. Lokálne ľudové piesne sú veľmi dobrým poučným materiálom, prezentujúcim mladej generácií repertoár svojich predkov. Mužskú spevácku skupinu sprevádzalo vlastné hudobné zoskupenie v zložení Miroslav Vargic/husle, Dušan Tariška/akordeón. S podobným repertoárom sa potom predstavil **FS Vatra – seniori**, ktorý vystúpil s programom „**Ak Pán Boh dá**“, zameraným na pijanské piesne (aj s kritikou pandémie), prekáračky jednotlivých obcí a humorne poňatý Deň na hostine. Program obohatili tanecné pásma z jednotlivých obcí: **Tekovský čardáš, trasená Kozárovská polka**, ženské kolesá a mnoho iných. FS Vatra – seniori sa vo Veľkých Kozmálovcích predstavil na festivale Takí sme po prvýkrát so svojím novým programom, sprevádzaným ľudovou hudbou FS Vatra. Diváci boli úžasní!

Na amfiteátri vo Veľkých Kozmálovcích sa pokračovalo online galaprogramom, v ktorom vystúpil zahraničný folklórny súbor **Bihari János z Maďarska**. Vzhľadom na aktuálne opatrenia ani tento súbor nemohol vystúpiť. Galaprogram bol vysielaný o 18.00 h súbežne na Facebooku ROS Levice, webstránke ROS Levice, YouTube-kanáli ROS Levice a v Levickej televíznej spoločnosti s moderovaním a s anglickými titulkami. Vďaka platenej reklame a zdieľaniu na FB mal program veľký divácky dosah.

Druhá živá pozvánka

Dňa 10. 9. 2021 sa na Námestí hrdinov v Leviciach o 15.00 h uskutočnila druhá živá pozvánka, počas ktorej sa predstavili gajdoši z hudobného zoskupenia Spojené huky Slovenska so svojimi starodávnymi gajdošskými melódiami ako „predskokan“ folklórному súboru **Tekovan** zo Starého Tekova. Ten prilákal divákov pestrofarebnými blingáčovými sukňami či tekovskými kolesami a starým gajdošským tancom i piesňou **Gajdošu, gajdošu**. Živá pozvánka je skvelou príležitosťou priblížiť náhodne okoloidúcej verejnosti tradičnú ľudovú kultúru, navodí atmosféru festivalu i v uliciach mesta a zároveň takoto voľnou formou prilákať viac divákov k folklóru.

Tretí galaprogram

Dňa 10. 9. 2021 sa v **Centre kultúry Junior v Leviciach** uskutočnil hlavný galaprogram Medzinárodného folklórneho festivalu Takí sме. Predstavili sa v ňom domáce folklórne zoskupenia s hudobným sprievodom **LH DFS Tekovanček**, ktorá do tanca a spevu hrala ženskej speváckej skupine **Trnky** pri žartovných piesňach z tekovského, čilejkárskeho mikroregiónu. Ženy v rámci speváckeho čísla zároveň prezentovali tradičný ľudový čilejkársky odev, dialekt, nárečie. Galaprogram bol zostavený z vystúpení jednotlivých súborov. Ďalší sa predstavili gajdoši zo zoskupenia **Spojené huky Slovenska**, prezentujúci tradičnú gajdošskú kultúru, ktorá sa rozvíjala na území regiónu Tekova, Požitavia a Ponitria. Zahráli starobyité piesne známych slovenských gajdošov, Bernarda Garaja z Veľkej Lehote, Jozefa Antalíka z Veľkého Zálužia a iných. Po doznení gajdošských melódii sa divákom samostatne predstavila **LH DFS Tekovanček** melódiami z Tekova, Hontu a Myjav. V programe vystúpil aj **UFS Mladosť** z Banskej Bystrice s viacerými pásmami, jedným z nich bolo aj „**Pod Ľevickín Zámkon**“, kde stvárnili scény verbovania do vojsk i krásne tekovské tance. UFS Mladosť vystriedali opäť Trnky s blokom svadobným piesní a odobierkou nevesty, na ktorú UFS Mladosť nadviazal programom „**Na detvianskej svadbe**“. Galaprogram slovenských folklórnych súborov pokračoval o 20.00 hod. online formou vystúpeniami zahraničných folklórnych súborov: **FS Bihari János z Maďarska**, **Zespol Regionálny Mistokwianie z Poľska**, **Detský folklórny súbor Kyjovánek zo Strážnice z Českej republiky**, **SLPT Žerotín z Českej republiky a súbor Miquesia/Friendship z albánskej Tirany** súbežne na Facebooku ROS Levice, webstránke ROS Levice, YouTube-kanáli ROS Levice a v Levickej televíznej spoločnosti s moderovaním a s anglickými titulkami. Vďaka platnej reklame a zdieľaniu na FB mal program veľký divácky dosah.

Štvrtý galaprogram

Jarmok ľudových remeselníkov a tvorivé dielne

Tanečná a spevácka karavána sa dňa 11. 9. 2021 presunula do **Šiah**, kde sa na historickom hlavnom námestí predstavil rómsky folklórny súbor **Romano Jilo** zo Zvolena s tanečným repertoárom a nádhernými choreografiemi slovenských a maďarských Rómov. Široké fodry/volány na pestrofarebných sukniach rómskych tanečníčiek sa honosne vznášali a vytvárali prekrásny efekt sprevádzaný živou hudbou. V ďalšom bloku ľudových piesní sa predstavila ženská spevácka skupina **Vrbovianka** zo Želiezovca, ktorá slovenskými i maďarskými piesňami a ženskými kolesami priblížila divákom piesňový repertoár z Tekova a Hontu.

Jarmok ľudových remeselníkov dotváral nádherný kolorit festivalu. Návštěvníci mali možnosť vidieť ľudových remeselníkov, výrobcov handrových bábik, tkaných koberčekov a pri dodržaní prísnych pandemických opatrení si vyskúšali aj výrobu šperkov či ozdôb z kukuričného šúpolia.

V tento rušný hudobno-tanečno-spevácky deň sa karavána folklórnych súborov presunula zo Šiah do mestskej časti Levíc, do Domu kultúry **v Čankove**. Tu sa v galaprograme „novým divákom“ opäť predstavil rómsky folklórny súbor **Romano Jilo** zo Zvolena a ženská spevácka skupina **Vrbovianka** zo Želiezovca. Aj v Čankove sa predstavili ľudoví remeselníci, prebiehali ukážky tradičnej remeselnej výroby a spracovania konopnej pradenia, česania, trepania. Diváci mali možnosť nahliadnuť do tajov výroby dreveného náradia: hrabieli, varešieky, rebríky. Svoju tvorbu predstavil aj výrobca hlinených pŕšťaličiek, ktoré majú veľký úspech najmä u detí. Ukážky remesiel boli spojené s predajom tradičných ľudových výrobkov od miestnych a regionálnych remeselníkov: keramikárov, výrobcov šperkov z korálok, papierových dekorácií a ī.

Piaty galaprogram

Dňa 11. 9. 2021 o 18.00 hod sa divákom predstavil **Folklórny súbor Miquesia (priateľstvo) z Albánska**, ktorý pôsobí v hlavnom meste Tirana. Súbor sa skladá z 83 členov, predovšetkým detí a mládeže, ktorí sa zúčastňujú rôznych zahraničných medzinárodných festivalov. Repertoár súboru prezentuje veľkú rozmanitosť albánskych tancov, piesní a hudby zo všetkých regiónov kultúrne rozmanitej krajiny. Mrzí nás, že ani FS Miquesia nemohol pricestovať a osobne sa festivalu zúčastniť. Jeho vystúpenie sme vysielali ale online súbežne na Facebooku ROS Levice, webstránke ROS Levice, YouTube-kanáli ROS Levice a v Levickej televíznej spoločnosti s veľkou sledovanosťou vďaka platenej reklame a zdieľaniam.

Šiesty galaprogram a Slávnoštne služby Božie a Slávnoštňa svätá omša

Dňa 12. 9. 2021 sa uskutočnil záverečný galaprogram festivalu Takí sme v obci **Pukanec**, ktorý nám ponúkol veľmi príjemné prostredie na krásnom amfiteátri pod hradbami. Celodenný program začal o 9:30 h Slávnoštňmi službami Božimi v evanjelickom a. v. kostole. O 10.45 pokračovala Slávnoštňa svätá omša v katolíckom Kostole sv. Mikuláša.

Galaprogram sa konal od 15.00 h na amfiteátri s domácimi folklórmi kolektívmi **DFS Lisna, FSS Bazalička a FS Volosán**. Ako host sa predstavila aj ženská spevácka skupina Baďančianka z nedalekej obce Baďan. Program ponúkal aj ochutnávku domáčich gastrošpecialít ako pukanské párance či víno od lokálnych vinárov. Súčasťou podujatia bola aj výstava ovocia a zeleniny **Podákovanie za úrodu**, ktorá bola nainštalovaná v miestnej knižnici.

Po skončení programu prišlo o 17.00 h na rad online vystúpenie zahraničného **FS Zespol Regionalny Mystkowianie z Polska**.

Súbor od roku 1984 pôsobil najprv ako detský folklórny súbor, ktorý neskôr dospel, a ako súčasný folklórny súbor pracuje od roku 2014 pod záštitou Mestského kultúrneho strediska v Kamionke Wielkie a zdržania Mystkowian. Prezentuje autentické tance, spevy a hudbu oblastí Lachy Sadeckie z pohraničia Lachów-Pogórze. Vo svojom repertoári pracuje s polkou, valčíkom, mystkowskou mazúrkou a inými tancami. Jeho uměleckým šefom a choreografom je Patryk Rutkowski.

Aj program tohto súboru prebiehal na Facebooku ROS Levice, webstránke ROS Levice, YouTube-kanáli ROS Levice a v Levickej televíznej spoločnosti s moderovaním a s anglickými titulkami a mal vela sledovateľov.

Festivalu predchádzala tlačová konferencia, ktorá sa konala dňa 3. 9. 2021 v priestoroch Regionálneho osvetového strediska v Leviciach.

Hlavným partnerom podujatia bol Fond na podporu umenia, ktorý podujatie podporil finančne. Ďalej sa na podujatí podieľal a finančne ho podporil Fond na podporu kultúry národnostných menšíň, obce Šahy, Levice, Pukanec, Ipeľský Sokolec, Čankov a Veľké Kozmálovce. Programovou riaditeľkou festivalu bola Mária Mészárošová.

Pandemická situácia ani v tomto roku nebola celkom priaznivá, no napriek tomu sme vyvinuli maximálne úsilie, aby sa nám podarilo prezentovať tradičnú ľudovú kultúru, spev, tance, ľudový odvev a sprostredkovať to všetko divákom. Folklórne skupiny a súbory sa predstavili v jednotlivých obciach okresu Levice aj napriek stále pretrvávajúcej pandemickej situácii. Ich vystúpeniami sme prispeli k oziveniu kultúrnych domov a obohateniu života obyvateľov miest a obcí. Podporili sme aj prezentáciu ľudových remeselníkov, výrobcov tradičných gastro- pochúťok typických pre náš region a napokon – podporili sme aj pandémiou už dosť poznáčený cestovný ruch.

Dávid Hudec, ROS Levice

2. - 6. 9. 2022

OGNENITE /Busmantci, Bulharsko/
SVETI STEFAN DESPOT SRPSKI /Despotovac, Srbsko/
SZEGED DANCE GROUP /Szeged, Maďarsko/
NÁROSDOPISNÝ SOUBOR PÍSNÍ A TANCU VELÍČKA
/Velká nad Veličkou, Česko/

Trnky, Tlmače
Praslica, Kozárovce
Dolina, Čajkov
Sen, Starý Tekov
Volosán, Pukanec
Hronka, Jur nad Hornom
Vasvirág, Kamenín

tvorivé dielne
tradičné jedlá
jarmok ľudových remesiel
tanečný dom
výstavy
ochutnávka vín

Kozárovce
Levice
Želiezovce
Demandice
Tekovské Lužany

organizátor

podujatie z verejných zdrojov
podporil a hlavným partnerom
podujatia je

PÍŠŤALENKA PÍSKAJ

Krajské kolo

krajská postupová súťaž detských
ludových hudieb, speváckych skupín,
sólistov spevákov a inštrumentalistov

20. 5. 2022
KD Jur nad Hronom

FILM A FOTOGRAFIA

FOTO: LUDOVÍT MÉSZÁROS

Veľký úspech na 49. ročníku celoštátej postupovej súťaže a výstavy amatérskej fotografickej tvorby

AMFO 2021

Do 49. ročníka celoštátej súťaže AMFO 2021 sa zapojilo celkovo 786 fotografov a fotografia, prícom do celoštátneho kola ich postúpilo 303. Bolo odovzdaných 27 cien a 31 čestných uznanií a my sme pre naše Levice získali až 2 prvé miesta a 2 čestné uznania:

I. veková skupina: autori do 15 rokov,

A kategória: čiernobiela fotografia

1. miesto: **Sarah Breznayová** – Utápanie

II. veková skupina: autori od 15 do 25 rokov,

B kategória: farebná fotografia

1. miesto: **Radoslava Galbavá** – Jablko a zub času

C kategória (bez rozlíšenia veku): cykly a seriály.

Čestné uznanie: **Viktória Komárová** – Miesto odkiaľ pochádzam 1-4

Čestné uznanie: **Timotej Nagy** – Palety 2-4

Gratulujeme, sme na súťažiacich hrdí, tohtoročné AMFO bolo pre nás okres výnimočne úspešné. Bude aj v budúcom roku? Prihláste sa, vyskúšajte!

Marta Kosmályová

Sarah Breznayová – Utápanie

Radoslava Galbavá – Jablko a zub času

43

2

15

2/2021

KOCKY

KYANOTIPIA A FOTOGRAFIA SKLA

Fotografický workshop „Vzdelávame umením“ netradične – tradične

Od založenia Regionálneho osvetového strediska v Leviciach už tradične každý rok organizujeme pre amatérov vzdelávacie podujatia formou fotografických workshopov. Spravidla bývajú niekde v zariadení mimo Levíc, kde nám vedia poskytnúť spoločenskú miestnosť na prácu viacerých osôb, zabezpečia stravu a ubytovanie. Aby sa tam zmestili tri dielne aj s osadenstvom (pre cca 25 - 26 osôb), treba väčšiu chatu s niekoľkými spoločenskými miestnosťami, kde by sme mohli vtesnať „prenosný fotografický ateliér“ s celou výbavou (dve svetlá, odrazové plochy, softboxy, fotografické pozadie...), tmavú fotografickú komoru s tečúcou vodou, pracovné stoly, rôzne zariadenia, ktoré prislúbili priniesť lektori. Preto sme museli uvažovať o celkom iných priestoroch. A také sme našli v Škole umeleckého priemyslu Ladislav Bielik v Leviciach, kde sme okrem stravy a ubytovania mali všetko. Netradične sme preto workshop zorganizovali v prenajatých priestoroch priamo v našom okresom meste.

V dňoch 27. až 29. augusta 2021 sa stretli účastníci dvoch dielní na ich otvorení a osobnej prezentácii lektorov Eriky Szóke a Rudolfa Lendela v Mládežníckom centre Kontakt. Lektori priblížili prítomným svoju tvorbu formou premietania a rozhovorov, zároveň prihláseným vysvetlili, aký bude priebeh samotnej práce na workshopoch Kyanotipia a Fotografia skla.

Kyanotipia

„Zámerom workshopu kyanotipie bolo spoznať a osvojiť si túto historickú fotografickú techniku a experimentovať s jej vizuálnymi možnostami. Na vytvorenie obrazu mali účastníci workshopu k dispozícii nielen vlastné negatívy, ale aj rôzne iné predmety (laboratórne sklá, rastliny, retro predmety a ďalšie negatívy atď.), s ktorými mohli lubovoľne narábať. Vznikli veľmi zaujímavé a hodnotné diela, ktoré boli nielen vizuálne príťažlivé, ale aj významovo presiaknuté. Niektorí sa zamerali na environmentálne témy, čo mňa osobne veľmi tešilo, a iní zas kombinovali prírodné, rastlinné motívy s portrétom či ľudskou figúrou. Pracovali sme technikou fotogramu, čiže sme skúmali, aké stopy, tiene zanechajú dané predmety na vyvolanom obraze. Je to klíčová časť osvojovania si techniky kyanotipie, aby autori dokázali „predvídať“ výsledný obraz. Riešili sme aj hĺbku, intenzitu modrej farby na hotových kyanotipoch. Hľadali sme ovplyvňujúce faktory v snahe dosiahnuť čo najhľbšiu modrú. Vyskúšali sme takisto tónovanie čiernym čajom a kávou, ktoré obrazom dodali nádych nostalgicie. Myslim si, že sme čas strávený na workshope maximálne využili na tvorbu a experimentovanie. Verím, že každý odchádzal s bohatými a hlavne užitočnými skúsenosťami. Ja osobne som načerpala plno energie a radosti z nadšenia a tvorivého ducha mojich šikovných študentov.“

Erika Szóke, lektorka

Fotografia skla

Dalo by sa polemizovať, či fotografovať sklo je umenie alebo remeslo.

Na prvý pokus však sklo nafotíť nemožno. Sklo je číra hmota, ktorá nemá schopnosť zachytiť dopadajúce svetlo a lúče ním z väčšej časti prechádzajú. Niektoré lúče sa od hladkého povrchu odrazia, niektoré sa v dôsledku hustoty skla zachytia. Sklo je z hladiska osvecovania úplne mimoriadny predmet. Jedna z najobvyklejších charakteristik obyčajného skla je, že je transparentné (priehľadné) pre viditeľné svetlo. Nemožno naň teda svietiť tak, ako sa bežne osvecujú nepriehľadné predmety. Fotografia skla je špecializovaná oblasť produktovej fotografie.

A tento odbor fenomenálne ovláda Rudolf Lendel, lektor workshopu Fotografia skla, organizovaného v rámci celoročného projektu Regionálneho osvetového strediska v Leviciach „Vzdelávame umením“. Rudolf Lendel účastníkom workshopu odovzdal svoje celoživotne nadobudnuté skúsenosti, „vychytávky“, svoj kumšt. Naučil ich ako nastaviť svetlá, akú vzdialenosť od predmetu využiť, aké pozadie je vhodné, aké pomôcky použiť na zvýraznenie plasticity predmetu, aby sklo nepôsobilo plocho, nudne, bez života, nezáživne, obyčajne.

„Workshop prebiehal v profesionálnom ateliéri Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v Leviciach a celý jeho priebeh bol výborne zorganizovaný nielen zabezpečením potrebného technického príslušenstva, ale aj ubytovania, kde sme mali ďalší priestor na konzultácie a príjemné rozhovory o fotografii.

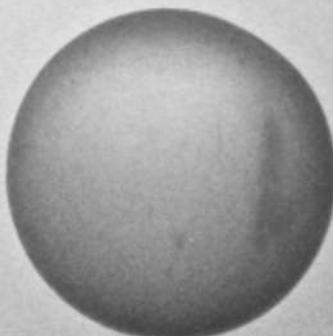
Výnimočné na tomto stretnutí bolo, že poslucháči si navzájom pomáhali, pričom si každý z nich našiel svoj osobitný uhol pohľadu. Aj v budúcnosti sa rád stretнем so spoločenstvom takých príjemných a tvorivých ľudí ako na tomto stretnutí. Ďakujem organizátorom za perfektne zorganizovanú akciu.“

Mgr. R. Lendel, lektor

Záver workshopu stále (tradične) patrí spätej väzbe - premietaniu či podla povahy prác - výstave. Súčasné výsledky oboch dielni sa (netradične) ocitnú v kalendári ROS 2022. Ďakujeme za ne milým lektorm a nadaným účastníkom. Radi sa stretneme aj nabudúce pri iných zaujímavých témac.

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

predstavujeme

Ľudovít Lajos Mészáros 80

je levický fotograf. V januári 2022 sa dožíva životného jubilea 80 rokov. Pri tejto príležitosti mu ROS v Leviciach vydáva autorský katalóg a organizuje autorskú výstavu. Slávnostné otvorenie výstavy bude v Dome Reviczky v Leviciach dňa 18. februára 2022 aj s predstavením jeho nového katalógu. Lajos, stále duchom mladý, aktívne fotí a pravidelne prispieva svojimi fotografiami na sociálne siete.

Všetci v Leviciach ťa vnímajú ako fotografa, ktorého často stretávame v uliciach mesta. Čo je Tvojim pôvodným zamestnaním? Kedy si začal fotografovať?

Narodil som sa v roku 1942, po základnej škole som pracoval ako elektromechanik. Mojím odborom bolo prevíjanie elektromotorov, čomu som sa venoval až do odchodu do dôchodku. Od svojich 17 rokov som sa pomaly začal venovať fotografovaniu. Fotil som ešte na analógový fotoaparát a sám som si vytváral fotografie v tmavej komore. Technike som sa naučil postupne sám, poučil som sa na vlastných chybách, stále som skúšal niečo nové a keď to nevyšlo podľa mojich predstáv, skúšal som to znova od začiatku. Mojím prvým fotoaparátom bol Penti na zábery 18x24 mm. Ako svadobný dar som dostal Flexaret a neskôr nasledoval Pentacon Six, s ktorým som už mohol zhotovovať aj kvalitnejšie zábery. Keď prišla éra digitálnych fotoaparátov, s radosťou som začal s nimi pracovať.

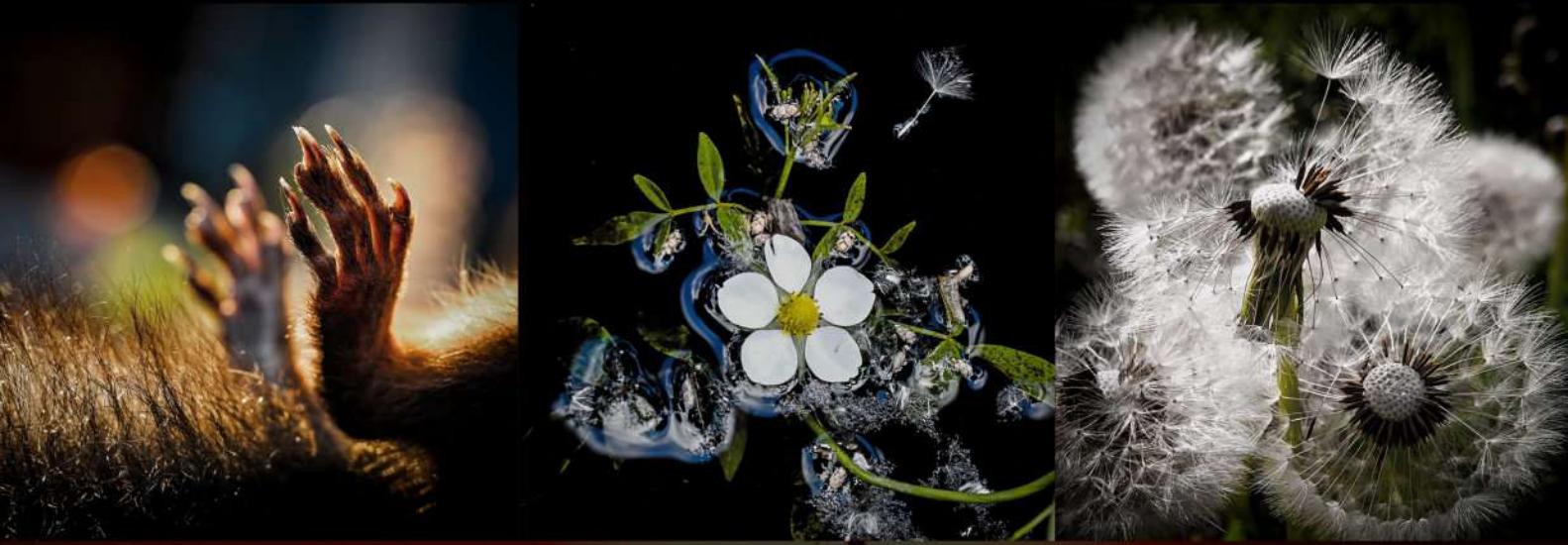
Čo najradšej fotíš?

Portréty ľudí, prírodu, zvieratá, architektúru, zaznamenávam rôzne udalosti, fotím skrátka všetko. Ale mojimi najobľúbenejšími tématami sú zátišia a makrofotografia. Dopredu viem, ako bude fotka vyzeráť, na dobrý záber si počkám a keď je to potrebné, vrátim sa späť, aby bol záber podľa mojich predstáv.

Ktorá z Tvojich fotografií je najobľúbenejšia? Na ktorú si obzvlášť hrdý?

Neviem si vybrať, každá je moja obľúbená, každú mám rád. Nevedel by som si vybrať jedinú.

Kde hľadáš námety?

Pozerám sa okolo seba a všade nachádzam nové námety. Stále je čo fotiť.

Kde všade si mal uverejnené svoje fotografie?

Vystavoval som v Slovenskej národnej galérii, v Bruseli, pravidelne sa zúčastňujem výstav v rámci Svetového zväzu maďarských fotografov, ktorého som aj členom. Niekoľkokrát som mal výstavu fotografií aj v mojich rodnych Leviciach, v Dome Reviczky buď na samostatnej výstave, alebo aj v rámci kolektívnych výstav.

Čo pri fotografovaní považuješ za najdôležitejšie? Čo by si poradil mladým fotografov?

Potrebuju cieľavedomosť, motiváciu a kus šťastia, „...aj keď štásie preja skôr pripravený“. Talent je potrebný, ale cieľavedomosť a neúnavná práca sú nevyhnutné. A aby človek, ktorý chce fotiť zaujímavé zábery, mal fotoaparát stále pri sebe, aby bol pripravený.

Máš svoj vysnený záber, na ktorý dlho čakáš, a ešte sa Ti ho nepodarilo odfotiť?

Už mnoho rokov rád fotím západ slnka. Týchto záberov mám už veľa a stále sa mi darí nafotíť ďalšie, zaujímavejšie.

Na akých zaujímavých alebo zvláštnych miestach si fotil?

Stále chodím s fotoaparátom na pleci, mám ho ustanovené pripravený a podarilo sa mi aj pár zaujímavých záberov. Napríklad som bol v tesnej blízkosti futbalistu Pelého či iných zaujímavých ľudí.

Ďakujem za rozhovor a prajeme Ti k nastávajúcemu jubileu veľa zdravia a chuti ďalej zaznamenávať krásu okolo seba.

Marta Kosmályová

„Fot'te, pokiaľ vás to neprestane baví!“ **Vašil Stanko**

Na 15. ročníku medzinárodného fotografického festivalu Dni (nielen) fotografie v Leviciach 2022 budete zastupovať svojou tvorbou Slovensko. Budete mať autorskú fotografickú výstavu v Synagóge v Leviciach. Radi by sme čitateľom našich Kociek priblížili Vašu osobnosť aj Vašu fotografickú tvorbu.

Priblížte nám, prosím, Váš život.

Je bežný, v detstve som sa venoval asi všetkému, gymnastike v Sokole, atletike, volejbalu, potom súťažne futbalu, skončil som v Slovane Bratislava. Robil som aj karate, dokonca som viedol tréning pre mužov na Orave. A navštieval som v škole tiež výtvarný krúžok, kde som vyhral žiacku súťaž v kreslení. Tam som sa začal asi orientovať na umenie, hru na husliach v hudobnej škole som skončil ako absolvent ZŠ. Chodil som v škole i na turistický krúžok s výletmi do hôr, ale aj na hvezdársky krúžok, bavila ma filatelia, mám zbierku Olympiáda za Hitlera v roku 1936. Pri výbere štúdia vyhrala SUPŠ v Bratislave, kde som objavil fotografiu, ktorej sa venujem doteraz. Na FAMU v Prahe som študoval fotografiu a od tej doby sa odštartovalo nespočetné množstvo osobných a spoločných výstav doma i v zahraničí.

Kedy ste začali fotografovať?

Tak to bolo v r. 1974, otec mi požičal "Zorki".

Čo najradšej fotíte?

Veci, ktoré sa fotí veľmi nedajú.

Kde hľadáte námety?

Reagujem na podnety z okolia a čakám na vhodnú príležitosť, keď sú okolnosti natoľko priaznivé, že rozbehnem svoju aktivitu tým správnym smerom. Hlavným činiteľom sa stane úvaha, že by to všetko mohlo dopadnúť dobre.

Kde všade ste mali uverejnené Vaše fotografie?

V rôznych časopisoch doma aj v zahraničí. V časopise Playboy alebo v čínskom „International Photographers“.

Čo pri fotografovaní považujete za najdôležitejšie?

Výsledok, ostatné ide bokom.

Máte svoj vysnívaný záber, na ktorý dlho čakáte, a ešte sa Vám ho nepodarilo odfotiť? Alebo už podarilo?

Predstava a realita, ak sa spoja dohromady tieto dva elementy, tak to funguje. Stalo sa mi to už niekoľkokrát.

Na akých zaujímavých alebo zvláštnych miestach ste fotili? Určite máte aj pamätné príbehy spojené s fotografovaním, podelíte sa o ne?

Väčšinou v nehostinných priestoroch, kde nielen fotenie nemusí dopadnúť dobre. Raz mi spadla modelka v starom divadle dole do priestoru pre orchester, prežila to.

Ktorá z Vašich fotografií, resp. súborov, patrí medzi Vaše najobľúbenejšie?

Je ich viac, ale hlavne všetky tie obľúbené nesú príbehy s dobrým koncom. Myslím, že to nezávisí iba od svetla či od súhry modelov a pod. Všetko prosté musí do seba zapadnúť. Čím komplikovannejšia je nahraná situácia, tým lepšie pre mňa osobne, ale musia to okolo mňa zvládnuť všetci.

A tiež – ktorá je najviac obdivovaná ostatnými prijímateľmi?

Nemám v povahе vyzdvihovať obrazy, ktoré divákovi padnú do oka, ale je pravda, že vyhľávajú tie s erotickým podfarbením.

Čo znamená fotografia vo Vašom živote?

Iba záznam, ale aj obživa a hlavne osobná potreba vyjadriť svoje predstavy.

Opíšete aj Váš súbor Minulé situácie, s ktorým sa predstavíte v Leviciach?

K tomu sa asi lepšie vyjadrili viacerí odborníci, ja by som len zdľhavo opisoval beztak už dosť komplikované psychické stavby. Tým chcem naznačiť, že v určitých situáciách nechávam priestor pre vizuálny chaos až neistotu, je to dôvod na zamyslenie sa nad sebou samým, ale i nad nami všetkými.

Máte nejaké osvedčené rady pre fotografov amatérov?

Foťte, pokial vás to neprestane baviť!

Ďakujem za rozhovor.

Marta Kosmályová

KAROL FELIX | TEXTOVÉ OB(D)RAZY

"Počúvam, čo mi obraz hovorí, a nechávam sa ním viesť", hovorí Karol Felix a my počúvame spolu s ním. „Jeho grafiky aj obrazy prinášajú veci, ktoré sú pre nás dôverne známe. Akoby sme už všetko niekde videli, či dakedy zažili. Originálna autorova optika však zaručuje, že výtvarný svet je podaný v novej sviežej úprave. Je to svet silných ľudských pocitov, v ktorom si aktéri udržiavajú krehkú duševnú rovnováhu. A to aj v situácii, keď to zdanlivo ani nie je možné. Avšak Karol Felix presvedča, že aj nemožné sa stáva možným a neviditeľné viditeľným. „Čo kaľvek, čo malo v dejinách zmysel a pretrvalo, nesie v sebe tajomstvo. Otázky a odpovede si nachádza každý, kto má to štastie, že ho umenie osloví,“ hovorí Karol. Nekalkuluje s diváckym úspechom, hoci v oblasti známky a grafiky patrí k medzinárodne oceňovaným a zberateľsky žiadaným autorom. „Samozrejme, zaujímajú ma reakcie ľudí,“ hovorí absolvent dnes už legendárneho oddelenia ilustrácie a knižnej grafiky profesora Albína Brunovského.“

Ludo Petránsky

<http://www.karolfelix.sk/uvod.html>

PRIPRAVUJEME DNI (NIELEN) FOTOGRAFIE V LEVICIACH 2022

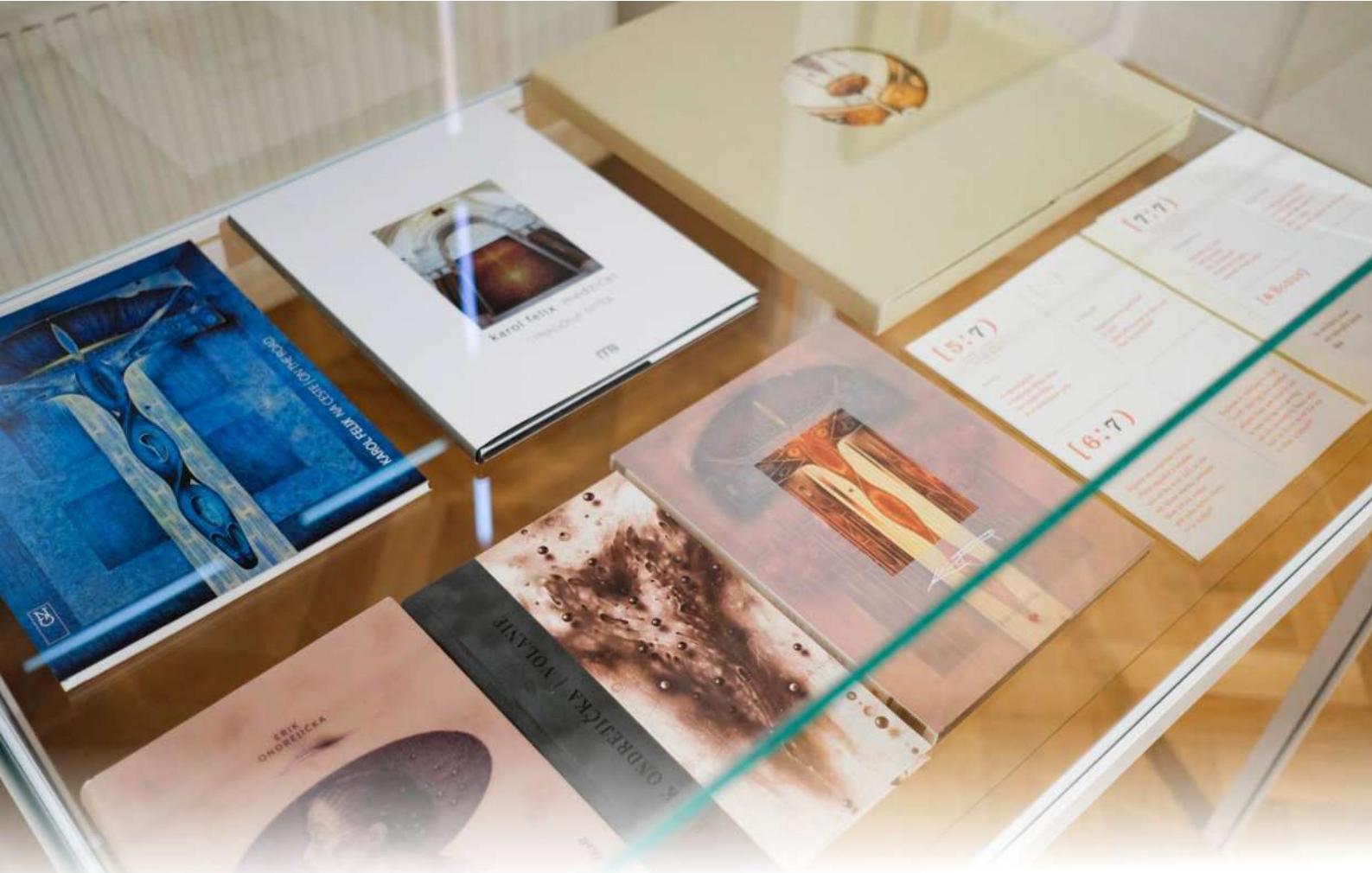
15. ročník medzinárodného fotografického festivalu

Do 15. ročníka medzinárodného fotografického festivalu v Leviciach 2022 /DFLV/, sme zaradili, prekvapujúco, aj umelca, ktorého prioritou nie je vyslovene fotografia. Ale vyznamenal a preslávil sa aj inak. Výtvarnou tvorbou. Je nám ctou predstaviť tohto zaujímavého človeka a priblížiť jeho tvorbu obyvateľom Levíc na 15. ročníku medzinárodného fotografického festivalu v Leviciach. Jeho výstavu budeme môcť v rámci Dní (nielen) fotografie v Leviciach obdivovať od 3.6. do 30.6.2022, v Synagóge v Leviciach.

Dovoľte, aby sme Vám predstavili výtvarníka, grafika, maliara, ilustrátora knižnej a známkovej tvorby, Karola Felixa
Felix žije a pracuje v Nitre. Vystudoval Vysokú školu výtvarných umení v roku 1987. Už počas štúdia na Oddelení voľnej grafiky a knižnej ilustrácie u Prof. Albína Brunovského, sa pozitívne prejavil, keď v roku 1984 získal prvú cenu za grafiku v súťaži umeleckých škôl v Československu. Po absolvovaní štúdia ho rektor vyznamenal čestným uznaním.

Hned po vyštudovaní získal medzinárodné uznanie za svoju Ex-libris prácu (prvá cena v Belgicku). Následný zisk prvej ceny v Poľsku a štipendium Ľudovíta Fullu (1987) ho katapultoval na medzinárodné javisko ešte ako študenta. Bol spoluzakladateľom Združenia grafikov G-bod a Mart Print Galérie. Vystavoval na Slovensku aj v zahraničí už od roku 1987. Karol Felix sa zúčastnil viac ako 150 kolektívnych výstav a mal viac ako 70 samostatných výstav. (Bratislava, Brno, Praha, Ostrava, Malbork, Lodž, Krakov, Paríž, St. Etienne, Strasburg, Minneapolis, Seattle, Kirkland....)

Je držiteľom viacerých ocenení na domácej i zahraničnej pôde: 1. miesto v ankete Najkrajšia známka Slovenska 1997, Najkrajšia známka Slovenska 2006, Medaila za najlepšiu kolekciu 20. Biennale Ex libris Malbork (Poľsko), Cena v súťaži „Najkrajšia kniha Slovenska '93“, Čestné uznanie Spolku grafikov na 1. Trienále Ex libris v Bratislave, Čestná medaila na VI. Medzinárodnom bienále malých grafických foriem Ostrów Wielkopolski (Poľsko), II. cena za grafiku na Medzinárodnej výstave miniatúrneho umenia v Toronte (Kanada), 1996 Cena spoločnosti Charbonnel v súťaži „Ex libris XXI. storočie“ v Paríži (Francúzsko), Cena 9. Medzinárodné bienále malej grafiky Soul (Južná Kórea), 1997 Čestná medaila na VII. Medzinárodnom bienále malých grafických foriem Ostrów Wielkopolski (Poľsko), 1998 1. miesto v ankete „Najkrajšia známka Slovenska '97“, Strieborný odznak Zväzu slovenských filatelistov, 1. miesto v ankete „Najkrajšia známka Slovenska 1993“, Cena ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií SR za najlepší výtvarný návrh poštovej známky, Čestné občianstvo mesta Naperville, Illinois (USA), Osobnosť mesta Nitry 2004, Čestné členstvo Spoločnosti „Povalač“, 2006 Cena ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií SR - Najkrajšia známka Slovenska 2006, 2007 I. miesto na „6th China Best Foreign Stamp Annual Poll“, Peking (Čína) ...

Ide predovšetkým o vyznamenania v oblasti knižnej ilustrácie, grafických návrhov známok, ex libris. Je členom realizačnej komisie známkovej tvorby Slovenskej pošty, kurátorom rôznych výstav, (s Louise Ritchie) Medzinárodného projektu Nové Mosty, kurátorom výstavy Albin Brunovský 80...

Srdečne Vás pozývame na jeho výstavu 3. – 30.6.2022 v Synagóge v Leviciach!

Dni fotografie v Leviciach, medzinárodný fotografický festival (ďalej DFLV) je podujatie, kde sa svojimi dielami prezentujú profesionálni a amatérski fotografi. Každoročne uskutočňujeme niekoľko výstav a sprievodných podujatí tematicky spojených s fotografickým umením. V roku 2022 sme (na veľké prekvapenie) prizvali vystavovať aj výtvarníka, grafika. Preto tohtoročný názov znie:

DNI (NIELEN) FOTOGRAFIE V LEVICIACH

15. ročník medzinárodného fotografického festivalu /DFLV

Zámerom organizovania a realizovania všetkých podujatí DFLV je sprostredkovať obyvateľom a návštěvníkom Levíc sériu fotografických výstav profesionálov i amatérov ako aj fotoklubov zo Slovenska a zahraničia a ponúknut' viacero sprievodných podujatí blízkych fotografickému umeniu. Už 16. krát /v r. 2007 sa uskutočnil nultý ročník DFLV/ je hlavným organizátorom Regionálne osvetové stredisko v Leviciach a spoluorganizátorom je Občianske združenie Fotogravity.

Našim cieľom je čo najlepšie prispieť k metodickému a odbornému vzdelávaniu amatérskych fotografov, no zároveň je celé podujatie aj propagáciou fotografie ako jedného z najvýznamnejších vizuálnych uměleckých médií. Výsledkom festivalu je nielen sprostredkovanie, ale aj oslava fotografického umenia v regióne a nadviazanie odbornej spolupráce v rámci medzinárodných vzťahov. Možnosť prezentovať tvorbu fotografov ponúkame profesionálnym autorom z metodických a vzdelávacích dôvodov, cieľom je, aby sa neprofesionálni fotografi učili od profesionálov a profesionálne rástli.

V budúcom roku zorganizujeme v období máj – júl 2022 10 výstav a s nimi aj 8 sprievodných podujatí. Po skúsenosti z minulého roka, keď sa nám to mimoriadne osvedčilo, budú všetky výstavy sprístupnené divákom aj virtuálne.

V levickej synagóge sa predstaví slovenský fotograf žijúci v Čechách, predstaviteľ novej slovenskej vlny **Vasil Stanko /SK**. Vystavovať bude od 6. mája do 27. mája 2022. V Tekovskom múzeu poskytne Nécseyho galéria priestor maďarskej autorke **Hodossi Enikő /HU** a Dobóovský kaštieľ bude prechodne patriť dvom poľským autorom – **Jerzy Olek a Boguslav Michnik /PL**.

Na Námestí hrdinov sa veľkoformátovými fotografiemi budú hradiť „Mestá bez nás“ na spoločnej výstave **Karl Cudlín /CZ a Peter Korček /SK**.

Kolektívne výstavy si návštěvníci budú môcť pozrieť v SC Dituria v Leviciach, kde sa predstaví **Fotoklub pri KOŠ Nitra** a v Kaviarni Na kus reči budú vystavovať členovia **Občianske združenie Fotografivity**. Synagóga Menora Saag Centrum Artis v Šahách poskytne výstavný priestor maďarskému autorovi **Lajos Gombos /HU**. V dňoch od 3. 6. do 30.6.2022 sa v rámci DFLV v synagóge v Leviciach predstaví výtvarník **Karol Felix /SK**.

Neoddeliteľnou súčasťou festivalu už každoročne bývajú aj sprievodné podujatia nadvážujúce na vizuálne umenie. V r. 2022 to budú - **filmové premietanie** s účasťou režiséra filmu v spolupráci s filmovým klubom Otáznik, **3 prednášky** autorov (Vasil Stanko, Karol Felix, Hodossi Enikő), **cestovateľské premietanie s gastronomickou ochutnávkou**, **Medzinárodná fotografická konferencia** /IV. ročník pod názvom "Metamorfózy fotografie") a **2 nedeľné fotografické workshopy** organizované členmi o. z. Fotogravity.

Medzinárodný fotografický festival Dni fotografie v Leviciach si za posledné roky vybudoval na Slovensku v oblasti amatérskej fotografickej tvorby významné postavenie a podľa odborníkov je považovaný za 2. najvýznamnejšie podujatie v oblasti amatérskej tvorby. Jeho cieľom je prostredníctvom výstav umelcov zo Slovenska, Čiech, Maďarska a Poľska priblížiť fotografické umenie predovšetkým obyvateľom i návštěvníkom nášho regiónu a mesta Levice.

Marta Kosmályová

DIVADLO A HOVORENÉ SLOVO

Vzdelávame umením WORKSHOPY TVORIVEJ DRAMATIKY

Zámerom workshopov tvorivej dramatiky bolo predstaviť ju ako systém riadeného aktívneho sociálno-umeleckého učenia detí zameraného na rozvoj myšlenia, estetického cítenia, kreativity, komunikácie (verbálnej i neverbálnej), ako aj ukázať možnosti rozvoja osobnosti dieťaťa, prosociálneho správania prostredníctvom využívania základných princípov, prostriedkov a postupov drámy a divadla.

Je to aj špecifická metóda osvojovania vedomostí a zručností v rôznych edukačných jednotkách tvoriacich obsahovú náplň výchovno-vzdelávacieho procesu .

Na základe vzniknutých potrieb zo strany učiteľiek MŠ sme im ponúkli možnosť vyskúšať si niektoré techniky a metódy z pozície dieťaťa, vďaka interaktívnym formám spolupráce prehľbovať svoje zručnosti, osvojiť si, ktoré metódy sú vhodné pri plnení výkonových štandardov v MŠ a ich význam pri rozvíjaní dieťaťa predškolského veku.

Išlo o dva workshopy pre učiteľky materských škôl v okrese Levice, ktoré podporuje Fond na podporu umenia. Pôvodne sme plánovali zorganizovať štyri workshopy, ale vzhľadom na vzniknutú pandemickú situáciu a opatrenia s tým súvisiace sa dva z nich nemohli uskutočniť. Ich cieľom bolo oboznámiť účastníkov s metódami tvorivej dramatiky, ktoré je možné využiť v edukačnom procese v Materských školách. Nejde o teoretické znalosti, ktoré už učiteľky majú, ale ich praktické využívanie v súvislosti s ŠVP pre predprimárne vzdelávanie v MŠ.

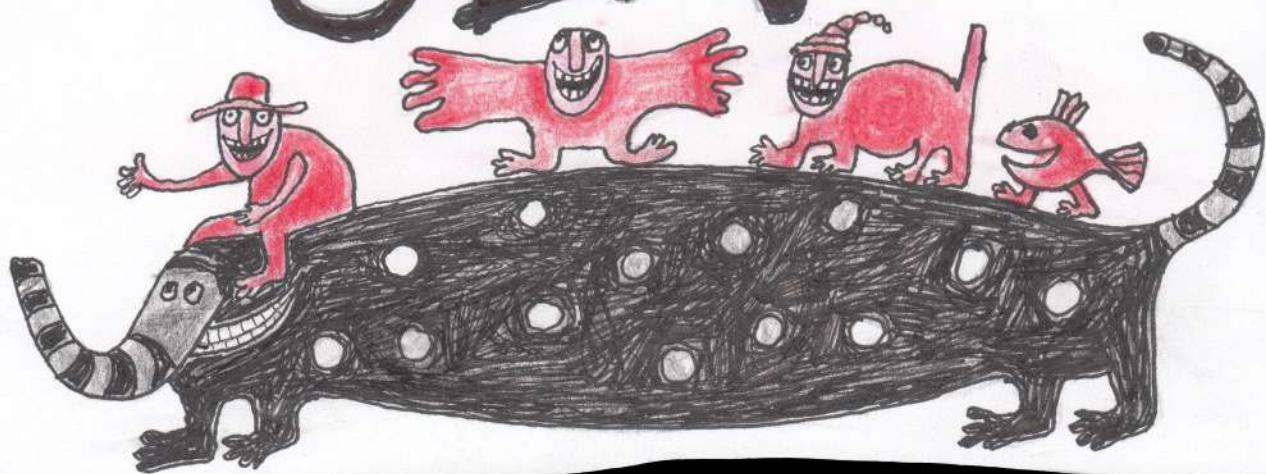
Toto sa nám aj podarilo dňa 25.6.2021 na prvom takomto workshopu. Uskutočnil sa v kultúrnom dome v Starom Tekove s vopred prihlásenými záujemcami . Boli to učiteľky materských škôl v Starom Tekove, Hronských Kľačian a Kozárovciach. Druhý workshop tvorivej dramatiky sa uskutočnil dňa 24.6.2021 tiež s vopred prihlásenými účastníčkami, učiteľkami materských škôl v Leviciach v priestoroch MC Kontakt v Leviciach.

Odbornou lektorkou bola Mgr. Mária Mészárošová, ktorá v tejto oblasti roky pracuje a má teda bohaté skúsenosti v praxi. Okrem toho, že je herečka aj v oblasti detskej dramatickej tvorivosti dospelých hrajúcich pre deti, pôsobila aj ako profesorka na Strednej odbornej škole pedagogickej v Leviciach.

Slavka Prevendarčíková

DĚTSKÝ JAVÍSKOVÝ SEN

Krajská postupová súťaž a prehliadka detskej dramatickej tvorivosti

28.-29.4.2022

Dom Kultúry Tlmače

Regionálne osvetové stredisko v Leviciach

VZDELÁVAME UMENÍM

Kafé Na Kus Reči, Levice

uvádzajú

Medzi riadkami 1.

28.1.2022 o 18.00 hod

v Kafé Na Kus Reči, Levice

beseda s mladou začínajúcou debutantkou

NICOL HOCHHOLCZEROVOU

a vydavateľom slovenskej literatúry
KOLOMANOM KERTÉSZOM BAGALOM

+ koncert 300 Hrmených

Režim OP

Regionálne osvetové stredisko v Leviciach

VZDELÁVAME UMENÍM

Kafé Na Kus Reči, Levice

uvádzajú

Medzi riadkami 2.

25.2.2022 o 18.00 hod

v Kafé Na Kus Reči, Levice

Beseda s renomovaným autorom

MAREKOM VADASOM

a vydavateľom slovenskej literatúry
KOLOMANOM KERTÉSZOM BAGALOM

Režim OP

podujatie z verejných zdrojov podporil a hlavným partnerom podujatia je

U. fond na podporu umenia

VÝTVARNÁ TVORBA A REMESLÁ

CELOŠTÁTNE VÝTVARNÉ SPEKTRUM prvýkrát v Leviciach!

2021
VÝTVARNÉ
SPEKTRUM

Regionálne osvetové stredisko v Leviciach (ďalej len ROS) bolo v roku 2021 prvýkrát usporiadateľom 58. ročníka celoštátnnej postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby Výtvarné spektrum, ktorej vyhlasovateľom a odborným garantom je Národné osvetové centrum (ďalej len NOC) z poverenia Ministerstva kultúry SR. Bola to pre nás veľká výzva a úloha, do ktorej sme sa pustili namotivovaní a odhodlani dosiahnuť čo najlepší výsledok – pre radosť a potešenie výtvarníkov na celom Slovensku!

Cieľom súťaže bolo nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie výtvarnej tvorby. A takisto prezentácia a konfrontácia súčasnej neprofesionálnej výtvarnej tvorby v celej jej žánrovej rozmanitosti – v kresbe, grafike, maľbe, priestorovej, úžitkovej a digitálnej tvorbe a v prácach intermediálneho charakteru. No a samozrejme rozvíjanie talentu! No pod'me pekne postupne.

HODNOTENIE

Výstave a vernisáži predchádzalo hodnotenie diel, ktoré sa konalo v dňoch 12.- 13.8. na Škole umeleckého priemyslu Ladislava Bielika v Leviciach (ďalej len ŠUP). V spolupráci s NOC sa nám podarilo zostaviť vynikajúcu porotu. Predsedom bol Akad. mal. Karol Felix a členmi PhDr. Ľudovít Petránsky, Mgr. art. Eva Čarnóka, PaedDr. Ivana Pančáková, Mgr. Richard Aradský. Celkový počet prihlásených autorov bol 172 s celkovým počtom prihlásených diel 295. Porota mala nelahlkú úlohu. Dva dni tvrdo pracovala na tom, aby vybraла čo najreprezentatívnejšiu vzorku autorov, ktorých diela vystavíme na výstave. Nakoniec sa porota rozhodla na výstavu vybrať 133 diel od 113 autorov. Udelila 24 cien, ktoré zahŕňali aj špeciálne ceny: cenu generálneho riaditeľa NOC Erika Krissáka, cenu riaditeľky ROS Alžbety Sádovskej, cenu predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja Milana Belicu a cenu primátora mesta Levice Jána Krtíka. Porota ďalej udelila 20 čestných uznaní. Celé hodnotenie predsedu poroty si vriete prečítať na konci tohto článku.

ZAČALI SME PRACOVAŤ NA KATALÓGU

Všetky diela, ktoré porota navrhla vystaviť, sme dostali do digitálnej podoby vdľa fotografke Evke Budzákovej. Pracovala v ateliéri ŠUP celé dni, aby diela autorov vyzerali v katalógu „ako živé“. V spolupráci s Ľubkou Opaternou sme pripravili texty, aby nás grafik Boris zhmotnil do katalógu to najlepšie, čo sa tento rok na pôde neprofesionálnej výtvarnej tvorby na Slovensku urodiло. A ako sa nám to podarilo, ste sa už presvedčili sami na vernisáži. Stále máme ešte katalógy k dispozícii, ak máte záujem...

VÝSTAVA A VERNISÁŽ

Výstavu sme rozdelili na dve časti. Jedna výstava bola nainštalovaná v levickej synagóge a druhá časť v Tekovskom múzeu v Leviciach. Obe výstavné sály sú od seba vzdialené len na päť minút chôdze! Pri inštalácii pomáhal celý kreatívny tím chlapov z ROS pod vedením Vladimíra Budzáka. Na inštaláciu celý týždeň dozeral kurátor výstavy Eduard Klena z oddelenia neprofesionálnej kultúry NOC pre výtvarnú tvorbu. Vernisáž sa uskutočnila dňa 8.10. 2021 na nádhernom amfiteátri Tekovského múzea v Leviciach v režime OTP. Za sprísnených pandemických opatrení sa tu zišlo 185 účastníkov z celého Slovenska. Vernisáž sme okorenili vystúpením speváčok Sarah Tóthovej a Lenky Berkešovej zo Základnej umeleckej školy Pála Kadosu v Leviciach, ktoré boli jednoducho skvelé! Po slávnostných príhovoroch riaditeľa NOC Erika Kríššáka, predsedu poroty Karola Felixa, podpredsedu NSK Tibora Csengera a primátora mesta Levice Jána Krtíka sme pristúpili k oceňovaniu. Počas prehliadky výstavy si návštěvníci mohli pozrieť aj stálu expozíciu Tekovského múzea v Leviciach (napr. sekcie ľudový odev, lekáreň, archeológia, cechy...) ale aj unikátnu stálu expozíciu svetoznámeho fotografa Ladislava Bielika. Výstava bola nainštalovaná od 9. do 31.10. 2021. Výstava ale stále nekončí! Z dôvodu pretrvávajúcej pandemickej situácie sme sa poistili a pripravili sme aj dve virtuálne prehliadky - výstavy Výtvarné spektrum - v spolupráci s Domom Umenia/ House of Arts ARTESKA, ktoré si môžete pozrieť aj z pohodlia vašej obývačky. Pre každého, kto si z rôznych dôvodov výstavu nestihol pozrieť, nainštalovanú ju nájdete na našej stránke www.roslevice.sk.

ROZBOROVÝ SEMINÁR

Neoddeliteľnou súčasťou súťaže Výtvarné spektrum je aj odborný rozborový seminár. Seminár začal 8.10. 2021 o 13.00 v levickej synagóge a pokračoval v Tekovskom múzeu v Leviciach. Zúčastnilo sa ho 52 výtvarníkov, umelcov. Dielami ich sprevádzali a odborné slovo mali porotcovia Karol Felix, Richard Aradský a Eva Čarnoká. Porotcovia komentovali vystavené diela adresne, dôsledne. Opierali sa o prísné kritériá hodnotenia súťaže a propozície. Rozbor sa zúčastnila aj vedúca oddelenia neprofesionálneho umenia NOC Táňa Šíšková.

WORKSHOPY

Pre prihlásených účastníkov Výtvarného spektra sme mali pripravené aj tri skvelé trojdňové workshopy: Keramický šperk pod vedením lektorky Slávky Prevendarčíkovej, ktorý sa konal v priestoroch ROS, Site specific pod vedením Richarda Aradského, ktorý prebiehal v areáli Tekovského múzea v Leviciach a Junk art pod vedením Evi Čarnoká v priestoroch Kontakt cafe v Leviciach. Workshopy začali 8.10. a končili 10.10.2021 v Kontakt cafe v Leviciach, kde sa stretli všetci účastníci, aby spoločne vyhodnotili ich trojdňovú kreatívnu prácu. O workshopoch sa môžete dočítať viac v našich Kockách. Výstavu sme odinštalovali dňa 2.11.2021 a prepravili do Humenného, kde mala svoju „reprízu“ v NERV Platforma - umelecké a komunitné centrum. Hlavným partnerom podujatia bol a podujatie finančne podporil Fond na podporu umenia. Na podujatí sa finančne podieľal aj vyhlasovateľ a garant súťaže Národné osvetové centrum.

Dakujeme za prejavenú dôveru a dovidenia v roku 2022 opäť v Leviciach.

Anna Mojžišová, Tri grácie

Cyril Vihonský, Už dlho nepretekám

Alžbeta Sádovská, riaditeľka ROS Levice

Adam Hrehor, Angels and demons

Hlavná cena

Eva Pokorná, Malá Lehota, Banskobystrický kraj, **Terrafyt, Epifyt**, mokrá plst'

2. VEKOVÁ SKUPINA, C KATEGÓRIA

cena riaditeľa Národného osvetového centra Mgr. Erika Krišáka

1. VEKOVÁ SKUPINA: AUTORI OD 15 DO 25 ROKOV

KATEGÓRIA A – MAĽBA

OCENENÍ

Anna Mojžišová, Bratislava, Bratislavský kraj, **Tri grácie**, akryl

cena predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja doc. Ing. Milana Belicu, PhD.

Adam Hrehor, Košice okolie, Košický kraj, **Angels and demons**, kombinovaná technika

Lucia Balogová, Tlmače - Lipník, Nitriansky kraj, **Pominuteľnosť – starnúce zátišia**, akryl

ČESTNÉ UZNANIA

Jakub Berík, Stropkov, Prešovský kraj, **Artchaos 2020**, akryl, kombinovaná technika (kartón)

Cyril Vihonský, Čadca, Žilinský kraj, **Už dlho nepretekám**, akryl

Noémi Lukács, Dunajská Streda, Nitriansky kraj, **Pán generál**, akryl

KATEGÓRIA B – KRESBA A GRAFIKA

OCENENÍ

Miloš Mozdík, Levice, Nitriansky kraj, **Hmoty**, matrica z lepidla, tlač z výšky

Andrej Gaži, Topoľčany, Nitriansky kraj, **Autoportrét**, perokresba – čmáranie

Tereza Boldizsárová, Žilina, Žilinský kraj, **Život**, koláž - grafika

ČESTNÉ UZNANIA

Hana Vorobelová, Prešov, Prešovský kraj, **Kúpalisko**, kresba fixkami

Natália Laurečíková, Bytča, Žilinský kraj, **Lalaláska**, monotyp, leporelo

Dorota Podoláková, Topoľčany, Nitriansky kraj, **Čakanie na električku**, suchý pastel

KATEGÓRIA C – PLASTIKA

OCENENÍ

Réka Lukács, Kráľov Brod, Nitriansky kraj, **Svetidlo z recyklovaného materiálu**, úžitkové umenie

Vanesa Jarošová, Olešná, Žilinský kraj, **Waves**, šperk

Emese Tóth, Baloň, Nitriansky kraj, **Svetidlo z recyklovaného materiálu**, úžitkové umenie

ČESTNÉ UZNANIA

Margaréta Majáková, Oščadnica, Žilinský kraj, **Plné misky**, objekt

2. VEKOVÁ SKUPINA: AUTORI NAD 26 ROKOV

KATEGÓRIA A – MÁĽBA

OCENENÍ

Andrej Mruz, Veľký Šariš, Prešovský kraj, **Fragment života**, olej, plátno, striebro
cena riaditeľky Regionálneho osvetového strediska v Leviciach Mgr. Alžbety Sádovskej

Ondrej Miško, Komárno, Nitriansky kraj, **kolekcia obrazov Tlačenka s cibuľou, Nehoda v supermarketete**, olej na plátne

Ladislav Rybársky, Košice, Košický kraj, **Akt Pivo**, akryl

ČESTNÉ UZNANIA

Renáta Kačová, Poniky, Banskobystrický kraj, **kolekcia obrazov Brána, Nie som šachová figúrka**, akryl

Verner Scheibenreif, Hlohovec, Trnavský kraj, **kolekcia obrazov Domina, Dominus**, olej

Miroslav Kotora, Kostoľany nad Hornádom, Košický kraj, **24 hodín zo života istej ženy**, akryl

Kamila Gejdošová, Šaľa, Nitriansky kraj, **kolekcia obrazov Leto v parku, Ostrov, Nadránom**, akryl

Marianna Ambrušová, Stará Turá, Trenčiansky kraj, **2021 (Pri večeri s mravcolevom jemne vlhla krevetke tretia noha naľavo)**, akryl na plátne

KATEGÓRIA B – KRESBA A GRAFIKA

OCENENÍ

Milan Bandurčin, Košice, Košický kraj, **Tri masky (Maskman)**, linoryt

Veronika Jurčáková, Mútne, Žilinský kraj, **Duga - Haarp, Johana Machorka, Kichot a Júlia i Rómeo, koláž a jej iné podoby** – fotografia, akryl, tuš

Juraj Brenišin, Poprad, Prešovský kraj, **Odlúčenie**, tvrdý pastel na papieri

ČESTNÉ UZNANIA

Peter Mokrý, Bratislava, Bratislavský kraj, **Ide dolu vodou**, perokresba

Pavel Števčík, Štefanovičová, Nitriansky kraj, **Elektrické stĺpy I., Elektrické stĺpy II.**, tuš

Ján Balaj, Mníchova Lehota, Trenčiansky kraj, **Kolekcia kresieb**, kresba

Agneša Vavrinová, Stupava, Bratislavský kraj, **Hľava v ohni**, monotypia

KATEGÓRIA C – PLASTIKA

OCENENÍ

Lucia Čertíkova, Bratislava, Bratislavský kraj, **Mravenisko**, drotárske techniky

Norbert Chudík, Ráztočno, Trenčiansky kraj, **Prirodzený stav**, plastika, kameň

Rozália Bokros, Gabčíkovo, Trnavský kraj, **Metamorfóza, Modré slnko**, vlnená tapiséria, farbenie technikou mokume shibori s indigom

ČESTNÉ UZNANIA

Verner Scheibenreif, Hlohovec, Trnavský kraj, **Miska**, keramika

Jaroslav Svetlík, Trenčín, Trenčiansky kraj, **Torzo**, plastika

3. SKUPINA: BEZ ROZLÍŠENIA VEKU

KATEGÓRIA D – INSITNÁ TVORBA

OCENENÍ

Ján Nedorost, Trenčín, Trenčiansky kraj, **Slávnosť na zámku**, akryl

Milan Bocko, Poprad, Prešovský kraj, **Chlapec v klobúku**, drevená plastika

Edita Rihariová, Partizánske, Bratislavský kraj, **Rozdeľme sa**, kombinovaná technika, akryl a tempera

ČESTNÉ UZNANIA

Karol Matejka, Považská Bystrica, Trenčiansky kraj, **Dievčatá s kozami**, olej

Andrea Jármayová, Liptovský Mikuláš, Žilinský kraj, **Doba rúšková**, kombinovaná technika

KATEGÓRIA E – DIGITÁLNA TVORBA

OCENENÍ

Pavol Roško, Poprad, Prešovský kraj, **Tri skulls**, digitálna kresba

Miroslava Uhliarová, Košice, Košický kraj, **Persona non grata I-XII**, koláž

Kamila Kudláčková, Čadca, Žilinský kraj, **Podnikavec Inovatívny**, vektorová grafika

ČESTNÉ UZNANIA NEBOLI UDELENÉ

KATEGÓRIA F – EXPERIMENT

OCENENÍ

Barbora Kočišová, Stupava, Bratislavský kraj, **Záhradné cestičky**, pokovovanie galvanoplastika

Michal Mordel, Dolný Kubín, Žilinský kraj, **Rembrandt – história**, digitálna tvorba, 2D animácia

cena primátora mesta Levice RNDr. Jána Krtíka

čestné uznania neboli udelené

Ladislav Rybársky, **Akt Pivo**

Ondrej Miško
kolekcia obrazov Tlačenka s cibuľou
Nehoda v supermarketu

59. ROČNÍK CELOŠTÁTNEJ POSTUPOVEJ SÚŤAŽE A VÝSTAVY NEPROFESIONÁLNEJ VÝTVARNEJ TVORBY

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

VYHĽASOVATEĽ
A ODOBORNÝ GARANT

podujatie z verejných zdrojov
podporil a hlavným
partnerom podujatia je

fond na podporu
umenia

TM COMPUTER
MIRA OFFICE

Mesto
Levice

mestské
kultúrne
stredisko

Slovo predsedu poroty akademického maliara **Karola Felixa**

Tohoročné celoštátne kolo postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby VÝTVARNÉ SPEKTRUM 2021 bolo v mnohom špecifické. Organizácia, priebeh jednotlivých kôl a účasť boli samozrejme ovplyvnené súčasnovou pandemickou situáciou a jej dôsledkami.

Napriek tomu sa tešíme, že to neovplynilo umeleckú úroveň samotnej súťaže. Radostným zistením je, že väčšina diel, ktoré sme mali možnosť vidieť a hodnotiť, splňala kritériá autenticnosti svojím obsahom aj formou. Predovšetkým v najširšie zastúpenej kategórii „Maľba“ viaceré práce zodpovedali aj tým najprísnejším kritériám. Okrem už skúsených účastníkov z predchádzajúcich ročníkov sa objavilo tiež niekoľko nových slubných autorov, čo je pozitívne zistenie aj pre budúcnosť tejto súťaže.

Ocenenia v jednotlivých kategóriách boli udelené na základe hodnotenia a konsenzu odbornej poroty s prihliadnutím na kritériá, ktoré sú uvedené v štatúte tejto súťaže. Snažili sme sa brať do úvahy najmä autenticitu tvorcov, originalitu rukopisu a súlad zvoleného obsahu a formy. Hodnotenie výtvarného umenia je vždy aj subjektívne a ľahko merateľné čisto racionalne. Napriek tomu sa domnievam, že porota sa dokázala vzácnne zhodnúť pri väčšine ocenených diel a zároveň brať konštruktívne do úvahy jednotlivé názory členov poroty.

Pri väčšine vyhlásených kategórií sme našli dostatok práv hodných ocnenia, čo bolo tiež pozitívom tohto ročníka súťaže. Teší nás, že okrem už tradične najvýraznejšie zastúpených prác v kategórii „Maľba“ sa objavili veľmi pôsobivé a autentické práce aj v kategórii „Priestorová tvorba“. K pretrvávajúcim negatívm súťaže patrí menší záujem a nižšia úroveň v kategórii „Kresba a grafika“. Obzvlášť ma to mrzí v prípade kresby, ktorá bola vždy základom pre väčšinu výtvarných médií. Domnievam sa, že to má možno súvis so súčasným nastavením umeleckého školstva a umeleckej kritiky na Slovensku. To isté platí aj pre grafiku, ktorej tradícii asi tiež zostávame trochu dlžní.

Akadémický maliar Karol Felix

SITE SPECIFIC

„Tento typ workshopu odporúčam hlavne tým, ktorí sa nechcú vzdať svojho výtvarného programu, ale sú ochotní experimentovať a hľadať nepoznané v poznanom.“

Workshop v dňoch 8. – 10.10.2021 mal za cieľ priblížiť tvorbu v duchu „site specific“ a „nature art“, teda v duchu umenia, ktoré pracuje a vychádza z lokálnych možností. Tieto možnosti sa týkajú konkrétnej lokality, kde výtvarník tvorí vo voľnom výtvarnom žánri a médiu. Výtvarný prejav je viazaný na lokálny kontext, materiál použitý z lokálnych zdrojov alebo dovezený pre konkrétnu realizáciu. V Leviciach sme pracovali v areáli hradu a Tekovského múzea, využívajúc tak terénnne, materiálne a ideové možnosti.

Hned od začiatku boli prihlásení účastníci zorientovaní, čo idú a chcú tvoriť. Po spoločnej obhliadke priestorov sa dve účastníčky rozhodli pre spoluprácu, a teda aj spoločné dielo. Bočnú stenu Levického hradu ovíja pavinič, listy ktorého harmonizovali s farebným jesenným obdobím. A tieto listy boli použité a ukladané ako kontrast k zelenej tráve. Ukladali ich tak, aby sa vinuli ako závoj od stromu v hradnom parku a od svojej najširšej časti sa pomaly zatača a zúžením úplne stráca. Počasie ako z učebnice tento efektný kontrast a tvar položených listov ešte viac umocňovalo. Ostatní účastníci použitím prírodného motúza a malých, na spodnej časti zastrúhaných kolíkov, vytvorili na nádvorí kópию tieňa, ktorý vytvárala časť budovy Tekovského múzea v Leviciach.

Dielo bolo dlhé niekoľko desiatok metrov a postupom času sa vytrácalo, pretože ako sa slnko po oblohe pohybovalo, aj tieň budovy sa menil a presúval.

Táto inštalácia vytvárala kontrastnú geometriu voči okolitému prostrediu. Ďalšie kolektívne dielo vznikalo na stene hradby, kde sme využili bývalé konštrukčné otvory. V nich boli kedysi použité drevené trámy, a nainštalovali sme do nich drevené, nabielo namaľované vetvy konárov, čo vytvorilo zaujímavé opakujúce sa objekty v lineárnej podobe. Záverečná práca bola tiež kolektívna. Účastníci workshopu spájaním konárov a haluzíny (zviazaním konopným motúzom) vytvárali konštrukciu schodov. Vytvorený objekt inštalovali ako doplňujúce schodisko na skalnatých stenách hradu. Workshop i spoluprácu s jeho účastníkmi hodnotí za mimoriadne dobré a efektívne. Všetci účastníci si sami vytýčili pomerne náročné ciele, ktoré vzhľadom na časové dispozície a poveternostné podmienky splnili nad očakávania bravúrne. Boli samostatní, prijímali rady, a hlavne boli kreatívni, technicky a remeselnne zdatní, nechybal im citlivý prístup k okoliu, excellentne zvládali prácu v duchu site specific a nature art.

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

WÝTVARNÉ SPEKTRUM - WORKSHOP JUNK ART

8. až 10. októbra 2021

Napriek tomu, že som vyštudovala grafiku, moja tvorba siahá od oblasti grafického experimentu k performancii, od junk-artu až ku LED sci-fi svetelným inštaláciám. Som rada, že žijem v dobe, keď sa ako grafička môžem vyjadrovať, ako potrebujem, ako ma baví a v ľubovoľnom médiu, teda slobodne. Mojom „srdcovkou“ je aj zdieľanie vedomostí a nápadov s inými prostredníctvom vzdelávacích programov, ktoré pokladám za zmysluplnú súčasť svojho života. V duchu vízie Jeana Dubuffeta sa aktívne zaoberám prácou s publikom a neškolenou výtvarnou tvorbou detí, mládeže, dospelých a seniorov. Dlhodobo spolupracujem ako lektorka na vzdelávacích programoch a sprievodných akciách celoštátnej postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby - Výtvarné spektrum.

Tento rok sa nám v Leviciach aj napriek pandémii podarilo s vystavujúcimi účastníkmi Výtvarného spektra stretnúť prezenčne a užiť si spolu víkend naplnený bohatým programom, rozhovormi, nápadmi, realizáciami, inštaláciami, prezentáciami a výstavami v levickej synagóge a v Tekovskom múzeu. Víkendový pobyt v Leviciach spojený s workshopom na tému junk art bol pre mňa inšpiratívny a pevne verím, že aj výtvarníci, ktorí sa ho zúčastnili, odišli z Levíc domov naplnení novou skúsenosťou a zážitkami.

Ready-made z odpadového materiálu sa nazýva junk art. Na workshopu sme si vyskúšali realizovať junk art komponovaním a lepením prázdnych plastových nádob z použitých kuchynských a kúpelňových čistiacich prostriedkov či drogérových prípravkov - nádob od sprchových šampónov, aviváží, pracích gélov, toaletných vôd, prostriedkov na umývanie riadu... V úvode workshopu som na zem vysypala plné vrecia plastových odpadkov, rozoberali sme problém nadprodukcie, rozprávali sme sa spolu o úskalialiach triedenia a recyklácie odpadu a svoju pozornosť sme potom sústredili na tvorivé riešenia tohto akútneho problému. Niektoré vytvorené objekty sme na záver nastrieckali ekologickými farebnými sprejmi a dotvorili svetielkami, čím vznikli svetelné objekty (light-art). Z výtvorov zúčastnených som bola nadšená, pôsobili veľmi autenticky, originálne a pozitívne. Výtvarné práce, ktoré vznikli z kopy odpadkov, boli navyše obohatené osobnou výpovedou samotných autorov. Bola som prekvapená, čo všetko je možné si predstaviť pri pohľade na obyčajnú fľašu od aviváže...

Eva Čarnoká

KERAMICKÝ WORKSHOP VÝTVARNÉ SPEKTRUM

V rámci 58. ročníka celoštátej postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby „Výtvarné spektrum“ sme ponúkli účastníkom ako organizátor tohto podujatia tri výtvarné workshopy. Jedným z nich bol keramický workshop pod vedením lektorky Slávky Prevendarčíkovej. Záujem prejavilo osem účastníkov z rôznych kútov Slovenska. Boli medzi nimi aj tí, ktorí boli ocenení na tejto výstave. Dňa 9. októbra 2021 sme sa všetci stretli v kreatívnej miestnosti priestorov ROS Levice, kde už bolo všetko na workshop pripravené. Po zoznamení sa a úvodnej teoretickej časti workshopu, keď lektorka účastníkom predstavila prácu s hlinou a možnosti, ktoré hлина ponúka, nasledovala praktická časť, samotná práca s hlinou na tému „keramický šperk“.

Už pred podujatím sa tento workshop aj s oznamením témy propagoval, takže účastníci vedeli, čo si budú vyrábať, že to nemusí byť šperk nositeľný na tele, ale aj objekt voľne stojaci alebo zavesený na stene. Mali tak čas na to, aby si premysleli návrhy, čo by chceli vyrobiť.

V rámci možností sme si aj preto zvolili prácu plátovaním hliny. Modelovanie z plátov je technika, ktorou sa dajú zhotoviť takmer všetky druhy keramiky. Z hlineného plátu sa vytvárajú predmety valcovitého i hranatého tvaru. Plát sa vytvára vyváľaním hrudy hliny na podložke pokrytej látkou. Na výrobu rovnomenného plátu sa používajú drevené vodiace lišty, ktoré sa položia pozdĺž. Vzdialenosť lišť musí byť menšia než šírka valčeka. Dreveným valčekom sa prechádza po vodiacich lištách a plát hliny sa stláča na rovnakú hrúbku ako je hrúbka lišty. Z pripraveného plátu sa dajú vyrázať rôzne tvary a zostavovať jednotlivé časti k sebe pomocou šlikru.

Z plátov, prácou keramickým náradím, vykrajovaním, vyrázávaním, spájaním, vznikali šperky rôznych tvarov.

Medzi účastníkmi boli aj takí, ktorí už s keramickou hlinou v minulosti pracovali, ale väčšina sa stretla s týmto materiálom prvýkrát. Na účastníkoch aj na výrobkoch bolo vidieť, ako ich to baví, trpezlivo počúvali rady lektorky a usilovne pracovali až do večera. Po splnení vopred určenej témy sa už celkom uvoľnili a vyskúšali si prácu z hrudy hliny. Modelovanie z hrudy je najlepšou technikou na zoznamenie sa s hlinou. Je vhodná pri modelovaní malých objektov. Hlina musí byť dokonale premiesená a musí obsahovať dostatok vlhkosti. Modeluje sa z hrudy mäkkej hliny, do ktorej sa vtláčením kolmo palcom vytvorí jamka. Hlina sa stláča tlakom palca dole, potom do strán a zároveň sa masa hliny zoslabuje a vytláča smerom hore. Postupne sa rotačnými pohybmi jamka prehľubuje a tvaruje, pričom sa dbá na rovnomenú hrúbku steny. Vzniknutá nádobka, prípadne iný tvar sa domodeluje pomocou špacitle, noža a vlhkej hubky. Technika modelovania z hrudy je jednoduchá, a predsa ponúka rozmanité možnosti tvarov – uzavreté, gulaté, vajcovité, miskovité, deformované, atď. Vznikli tak nádherné misky, šálky, vázy, čajník, aromalampa alebo podnosy.

Bol to skutočne na nápady veľmi plodný deň. Na druhý deň, 10. 10. 2021, sme sa všetci stretli na prezentácii, kde lektori oboznámili účastníkov aj ďalších dvoch workshopov s výsledkami svojej činnosti. Každý z lektorov porozprával, ako a kde workshopy prebiehali, ako postupovali, čo vytvorili. Premietli popri tom videá a fotografie priamo z procesu tvorby.

Výroba keramiky je do požadovaného finálneho výsledku dlhodobejší proces. Preto budeme plánovať s týmto účastníkmi ďalej jeden workshop, a to na glazúrovanie nimi vyrobených prác. Výtvory sa totiž musia vysušiť a potom vypáliť v keramickej peci. Pod vedením lektorky sa naučia techniku glazúrovania a skompletizujú si tak svoje keramické diela. Už teraz sa tešíme na stretnutie a výsledok ich kreatívnej práce.

Slávka Prevendarčíková

VZDELÁVAME UMENÍM MINI ŠKOLA GRAFFITI

Dňa 29. 7. 2021 sa konal celodenný workshop zameraný na priblíženie umenia graffiti a umenia ulice, ale aj maľby, tzv. muralu. Cieľom stretnutia bolo dozvedieť sa niečo o histórii, súčasnosti a pravidlach týchto techník aj o materiáloch používaných pri tomto druhu umenia. Účastníci prešli celým vývojom graffiti umelca od vymyslenia si vlastného graffiti mena (prípadne kresby – tzv. charakteru), skice na papieri, zoznámenia sa s technikou sprejovania na stenu a použitia rôznych nástavcov na sprej – trysiek, až po výslednú maľbu na legálnu stenu. Workshopu sa zúčastnili ...nástroční, ale aj účastníci pod 10 rokov. Pracovalo sa s nimi veľmi dobre, porozumeli všetkému a záujem o tvorbu bol veľký. Po návrhoch urobených na papieri, kde sa vysvetlilo, ako si zvoliť kresbu (písmená, figurálny alebo abstraktný motív) a ako na nej pracovať, sme sa po obede v druhej časti workshopu presunuli k stene, ktorá bola vopred natretá bielou podkladovou farbou. Starším účastníkom to šlo od začiatku celkom dobre. Tí mladší mali problém s ovládaním ventilu na spreji, lebo sa im stláčal ďažšie. Vtedy pomohol lektor. Po približne hodinovej práci pri stene sa aj mladší účastníci dokázali šikovnejšie zapojiť do tvorby. Našli si spôsob stláčania trysky nie ukazovákom, ale palcom. Na konci workshopu už aj tí najmladší vedeli pracovať so sprejom a nechýbala im radosť a nadšenie z práce aj vzniknutých diel. Na budúci rok by sme radi začlenili techniku graffiti opäť do ponuky našich workshopov.

ECO TLAČ A ARTTEX

Dňa 21. 8. 2021 sa s lektorkou Jankou Vafinovou uskutočnili dva workshopy: ECO tlač a ARTtex.

ECO tlač alebo ECO farbenie je technika, ktorá sa používala u nás aj vo svete až do druhej polovice 19. storočia a bola veľmi obľúbeným, ale náročným remeslom. Farbiari využívali organické farbivá živočíšneho a rastlinného pôvodu, vďaka ktorým dosahovali sýte a stabilné farebné odtiene. Na farbenie textilu sa využívali listy a kvety rastlín. Dnes sa ECO farbenie a ECO tlač využíva pri umeleckom spracovaní textílií.

ARTtex (maľba vlnou) je slovenský patent netkanej textílie alebo aj umelecká tapiséria realizovaná spôsobom netkanej textílie. Základom ARTtexu je farebné vlnnené rúno kombinované s iným mäkkým textilným materiálom. Tapiséria vzniká fixáciou rúna k podkladu pomocou špeciálneho stroja. Technika je podobná suchému plsteniu. Workshopu sa zúčastnil plný počet záujemcov.

VZDELÁVAME UMENÍM 2021

VÝTVARNÉ A REMESELNÉ KREÁCIE

Aj v druhom polroku 2021 sa pokračovalo v projekte Výtvavné a remeselné kreácie, ktoré sa v našom Regionálnom osvetovom stredisku V Leviciach organizujú už takmer sedem rokov a ich činnosť podporuje Fond na podporu umenia.

8.7.

Art Creation, tieto kreácie poskytli účastníkom vytvoriť dielo z materiálov použitých na predošlých workshopoch. Čiže mohli požiť umeleckú paletu, darčekovú krabičku, maľovanú lampičku alebo maľovanú plátennú tašku. Asi najčastejšiemu využitiu sa tešila maľovaná lampička a darčeková krabička.

21.10.

Kreácie na šperk zo živice. Technika bola špecifická a trochu náročnejšia na proces ako pri niektorých z predošlých témd. Pracovalo sa s rýchloschnúcou dvojzložkovou živicou, ktorá sa nechávala zaschnúť pod UV lampou a do ktorej sa pridávalo rôzne farbivo, predmety, ale robilo sa aj s normálnou živicou, ktorá sa nechávala schnúť 24 hodín. Na obidve sa používali formy rôznych tvarov a veľkostí. Účasť na workshope bola maximálna vzhľadom na kapacitu priestorov a zúčastnení boli rôzneho veku.

Či sme súčasťou prírody? Pravdepodobne áno. Či sme ale jej užitočnou súčasťou? To je už diskutabilné. Richard Aradský sa ale ľahko snaží...

Výstavu Spatium aperta/clausua (otvorený a uzavorený priestor) Richarda Aradského tvoria čudesné animálne plastiky, ktoré sú prezentované v kontrastných prostrediacach/ kontextoch. Názov kladie dôraz na otvorenosť a uzavorenosť priestoru, čo nás vedie za momentálnych pandemických okolností k myšlienke pendlovania medzi lockdownom a slobodným pohybom, a to do značnej miery aj ovplyvňovalo vývoj a prezentáciu plastík – časť z nich bola už totiž prezentovaná spolu s dielami Bélu Ferdicsa v galérii súčasných maďarských umelcov v Dunajskej Strede, no bez možnosti vstupu divákov do galérie. Záujemci si mohli výstavu pozrieť len virtuálne. Názov sa ale nevzťahuje len na tento jav, ale aj na dvojakosť prezentácie diel: a to v otvorenom priestore prírody a v uzavretých inštitucionálnych priestoroch galérie. Na výstave figurujú organické plastiky, ktoré vznikali podľa princípov prírodného umenia – nature artu, teda z prírodných materiálov s jednoduchými manuálnymi a remeselnými technikami – a zakladali sa na jemných úpravách na nájdených objektoch. Jeden z hlavných princípov nature artu je, že nejde o „vynájdanie“, ale o „nájdenie“ diela – a táto metóda je Richardovi Aradskému veľmi blízka. Tento citlivý prístup k materiálu, hlavne k drevu, bol Richardovi vlastný ešte predtým, než začal vedome pracovať v intenciach prírodného umenia. Vidíme tu diela umelca s nevidanou vizuálnou pamäťou, ktorý má autentický vzťah s prírodou a úprimné ekologické cítenie. Táto schopnosť je už vyvinutá do takej miery, že často zaberá priestor z iných foriem pamäti. Na dielach sú zjavne sochárske kvality: cit pre detail, remeselné zručnosti a rešpekt k materiálu. Ako novú kvalitu u Richarda Aradského vnímam istú „kontrolovanú neuhľadenosť“ niektorých foriem, hru s dosádzaním plastík do rôznych prostredí a prácu so svetlom. Tým, že diela sú súbežne prezentované v galérijnom priestore v ich fyzickej forme a v prírodných kontextoch na fotodokumentácii, akoby výstava nadobúdala prírodovedecký charakter: kreácie si môžeme pozrieť v ich prirodzenom prostredí a ich preparaty v múzejnom prostredí. Farebné osvetlenie má tiež dvojaký charakter: jednak posúva diela k urbánnej neónovej vizualite, ale môže evokovať aj vizáž podmorských živočíchov. Výstava a jej samotné diela tematizujú ambivalentný vzťah človeka a prírody, ktorý sa zakladá niekedy na separácii, inokedy zas na ich jednote.

Mgr. art. Gabriel Gyénes, ArtD.

VZDELÁVAME UMENÍM 2021

VÝTVARNÉ A REMESELNÉ KREÁCIE

KERAMIKA

Dňa 16.6.2021, po miernom uvoľnení pandemických opatrení proti covidu-19, sme sa opäť stretli na workshopoch cyklu Vzdelávame umením zameraných na výrobu úžitkovej keramiky. Podujatie sa konalo v Šahách v priestoroch OZ Modrý lúč pod vedením lektorky Adrieny Kutákovej. Pracovali sme s prírodným materiálom, kvetmi a listami, ktoré sme odťačali do rozvalkanej hliny. Hlinu sme vkladali do rôznych foriem – oválnych, kruhových a iných. Dňa 7.7. sme sa venovali výrobe misiek a pohárov, pričom sme ako dekoračný prvok použili rôzne ornamentálne šablóny, ktoré sa do hliny počas výrobného procesu odťačali. Zase sme sa stretli dňa 11.8. a glazúrovali výrobky z predošlých workshopov. Septembrový workshop dňa 8.9. bol zameraný na techniku, ktorú si účastníci doteraz nikdy nevyskúšali – ENGOBU. Išlo o výrobu plochých misiek, na ktoré sa použili rôzne vzory z rozmanitých šablón, zanechávajúcich na hline fantastické odťačky. Dňa 13. 10. sme sa venovali výrobe pohárov a dňa 10. 11. sa opäť „dokončovali“ diela z predošlých workshopov – glazúrovalo sa.

Z workshopov vznikli hotové umelecké diela, ktoré budú svojim majiteľom dlho slúžiť na vychutnávanie si skvelej kávičky či oblúbeného koláčika.

Tešíme sa na vás o rok!

Vladimír Budzák

ŠÚPOLIARKA MÁRIA TEPLANOVÁ

Jednou z mnohých činností, ktoré Regionálne osvetové stredisko v Leviciach organizuje, sú aj remeselné workshopy, ktoré vedú odborní lektori, znalci vo svojom remesle. V levickom regióne ich máme našťastie dosť. Jednou z nich je aj Levičanka, šúpoliarka Mária Teplanová, ktorú sme oslovili na spoluprácu. V októbri 2021 sme tak pod jej vedením zorganizovali dva workshopy s vopred prihlásenými záujemcami o toto remeslo. Málokto vie, že v roku 2016, v predvianočnom období, bol ľahky vyrobený betlehem zo šúpolia súčasťou výstavy betlehemov krajín Európskej únie v Bruseli. Tento betlehem je špeciálny nielen rozmermi, maštaľ má veľkosť 120 x 45 x 45 centimetrov, ale aj tridsiatimi troma postavičkami a desiatimi ovečkami, ďalšími zvieratkami a drevenými jasličkami. Okrem svätej rodiny, troch kráľov a zvierat ho dotvárajú aj ľudia, ktorí sa prišli pozrieť na Ježiška. Všetky figúrky sú z kukuričného šúpolia.

Dostalo sa jej tak veľkej pocty svojou prácou reprezentovať Slovensko.

Ako organizátor týchto remeselných workshopov sme mali tú čest, že ste prijali naše pozvanie, aby boli pod vaším odborným dohľadom. Ako sa vám s nami spolupracovalo ?

Ďakujem, je mi ct'ou, že som mohla s vami spolupracovať, verím, že to nebolo naposledy. Účastníci workshopov boli veľmi zruční, pri výrobe tradičnej ľudovej bábiky zo šúpolia pochopili, kol'ko trpezností človek potrebuje pri tejto práci.

Ako dlho sa tomuto remeslu venujete ?

Výrobe tradičných šúpolienok sa venujem 15 rokov. Veľmi mi pomáha môj manžel, našou dielňou je kuchyňa v panelákovom byte. Pomáha mi pri výrobe miniatúrnych drevených doplnkov, ktoré potrebujem pridávať k figúrkam. Napríklad tradičné dedinské náradie, ako je kosa, cepy, tkáčske krosná, kováčska nákova, kladivo, mútnička na maslo alebo murárska lyžica. Taktiež vybavenie do betlehema, drevená maštaľ, ohrádka či jasličky. V poslednej dobe majú ľudia záujem o súčasné figúrky, a tak už zhotovil nástroje pre hudobníkov, šijaci stroj, sánky, lyže, ale aj rybársku udicu. Vyrobila som aj figúrky, ktoré zobrazujú súčasné remeslá – napríklad gázdinku stojacu pri stole a zdobiacu tortu alebo pekárku sediacu a zdobiacu medovníčky. Vyrábala som aj krajčírku za šijacím strojom a včelára pri úľoch alebo celú kapelu či šúpolienkových mladomanželov.

Ked' sme sa po jednom workshope lúčili, spomenula som vám, že za mojím domom ešte nepokosili kukuričné pole. Išli sme sa tam hned' pozrieť a ja som sa dozvedela, že nie je šúpolie ako šúpolie. Ako to teda s tým šúpolím je? Opíste nám postup výroby takejto šúpolienky.

Šúpoliarstvo bolo rozšírené najmä na južnom Slovensku, teda tam, kde bolo vhodné podnebie na pestovanie kukurice. V minulosti, keď takmer každý hospodár obrábal svoje políčko, neboli so šúpolím problém. Gázdinky z neho vyrábali nielen bábiky, ale aj úžitkové predmety, napríklad plietli koše. V dnešnej dobe sa kvalitné šúpolie zháňa oveľa ľahšie. Najlepšia je stará klasická kŕfmna kukurica, ktorá má veľké klasy. Šúpolie si chodíme zbierať sama, potrebujeme približne 10 vriec, trvá mi to asi mesiac. Najlepšie šúpolie pochádza z malých políčok, nie obrovských polí, pretože tam je kukurica nasadená nahusto a šúpolie nebýva pekné. Veru, poviem vám, nazbierať kvalitné šúpolie je každý rok čoraz ľahšie. Jednak polia miznú a jednak sa už takmer všetky obrábjajú strojovo, čo šúpolie znehodnocuje.

Samotnej výrobe predchádza zber a príprava šúpolia. Na jeseň chodíme po dedinách zbierať šupy z vyzretých kláškov kukurice. Kvalitnejšie merajú aj 15 – 16 centimetrov. Nazbieram si ich na celý rok. Šúpolie potom vysuším na slnku. Na suchom mieste vydrží odložené aj viac rokov. Skôr, ako začнем vyrábať bábiky, operiem šupy v prášku. Pracujem s mokrým šúpolím, hotovú bábiku nechám vysušiť a nakoniec zakonzervujem v sírovom dyme. Výroba postavičky sa začína kostrou, ktorá je z drôtu.

Tú obaľujem šúpolím, vypchávam vatou a pevne zviažem niťou. Hlavíčku z polystyrénu obtiahnem šúpolím a urobím oči, prilepím vlasy z konope alebo pokrývku hlavy. Bábiku napokon dozdobím tematickými látkami podľa zadania a prilepím aj doplnky – rôzne gázdovské náradie, kyticke, džbániky, hudobné nástroje, malé chlebíky. Uplynie približne hodina až hodina a pol, kým je na svete nová šúpolienka zobrazujúca napríklad mladú nevestu a ženicha, postavičky v betleheme, troch kráľov, ale aj poľovníka, rybára, hudobníkov či mäsiara. Bábiky robím vysoké od štyroch do 30 centimetrov.

Čo myslíte, aká je budúcnosť šúpoliarstva ?

S ubúdajúcim šúpolím ubúdajú aj šúpoliarky. Kedysi bolo žien, ktoré sa venovali tomuto koničku, oveľa viac. Stará generácia šúpoliarok pomaličky vymiera a mladej generácii sa do toho príliš nechce. Nie je to totiž dobre zaplatená práca. Musíte si šúpolie nazbierať, usušiť, pripraviť a samotná výroba je tiež náročná na chrbát, oči, ruky. Ľudia v dnešnej dobe nevedia oceniť ručnú výrobu. Šúpolienky sa im zdajú drahé, pretože nevidia všetku tú prácu, ktorá samotnému výrobku predchádza.

Chcela som to už veľakrát zabaliť, ale srdce mi nedá. Po tých rokoch je to taká moja ďalšia láska. Je však smutné sledovať, ako naše tradičné ľudové výrobky vytláčajú tie čínske. Môžete si to všimnúť na jarmokoch. Kedysi boli plné remeselníkov, ktorí ukazovali svoje umenie. Dnes ich vymenili priekupníci, ktorí predávajú čínske výrobky.

Vaše výrobky zdobia domovy nielen na Slovensku, ale aj v Amerike či dokonca Afrike.

Ďakujeme Vám za rozhovor a veríme, že toto remeslo aj vďaka Vám prežije a tešíme sa na naše ďalšie stretnutia pri výrobe týchto krásnych šúpolienok.

Slávka Prevendarčíková

REMESELNÉ WORKSHOPY

ŠÚPOLIENKA

tradičná bábika zo šúpolia

Ludové remeslá sprevádzajú ľudstvo od pradávna. Ich výsledkom sú produkty, s ktorími sa v súčasnosti stretávame prevažne v múzeách, na výstavách, v predajniach s ponukou tradičnej umeleckej výroby, na trhoch a jarmokoch. Sú to väčšinou zvyšky toho, čo po dlhé stáročia zabezpečovalo väčšinu životných potrieb človeka. Remeselné workshopy, ktoré pravidelne organizujeme, prispievajú k tomu, aby sme si prostredníctvom účasti na nich vytvárali a prehľbovali vzťah k tradičnej ľudovej kultúre a rozvíjali špecifické zručnosti a kreatívne myšlenie. Ich cieľom je všeobecné vzdelenie človeka, ktorý má okrem iného poznať tradície, história a kultúrne dedičstvo svojich predkov.

Šúpoliarstvo bolo rozšírené najmä na južnom Slovensku, teda tam, kde bolo vhodné podnebie na pestovanie kukurice. V minulosti, keď takmer každý hospodár obrábal svoje políčko, nebolo zabezpečiť si šúpolie problémom. Gazdinky z neho vyrábali nielen bábiky, ale aj úžitkové predmety, napríklad plietli koše.

V dňoch 5. a 19. októbra 2021 sme zorganizovali dva remeselné workshopy na tému „Šúpolienka“, tradičná ľudová bábika zo šúpolia. Uskutočnili sa v priestoroch ROS Levice v kreatívnej miestnosti. Pozvali sme si odborníčku v tomto remesle, šúpoliarku pani Máriu Teplanovú z Levíc. Jediným a zároveň hlavným nástrojom boli naše ruky. Použili sme však aj veľa doplnkového materiálu, napríklad drôt, vatu, nite, špagát, stuhu, polystyrénové hlavičky, lepidlo, konopné nite a iné.

V dnešnej dobe sa kvalitné šúpolie zháňa oveľa ľažšie. „Najlepšia je stará klasická kŕmna kukurica, ktorá má veľké klasy“, hovorí pani Teplanová. Šúpolie si chodí zbierať sama, potrebuje približne 10 vriec a trvá jej to asi mesiac. Najlepšie šúpolie pochádza z malých políčok, nie obrovských polí, pretože tam je kukurica nasadená nahusto a šúpolie nebýva pekné. Nazbierať kvalitné šúpolie je každý rok čoraz ľažšie. Jednak polia miznú a jednak sa už takmer všetky obrábjaj strojovo, čo šúpolie znehodnocuje.

Máme radosť, že o tieto workshopy bol a je nadalej záujem a vopred prihlásené účastníčky si tak pod odborným vedením pani Teplanovej vyrobili svoje vlastné „Šúpolienky“. A trochou tak prispeli k udržateľnosti šúpoliarskeho remesla.

Slávka Prevendarčíková

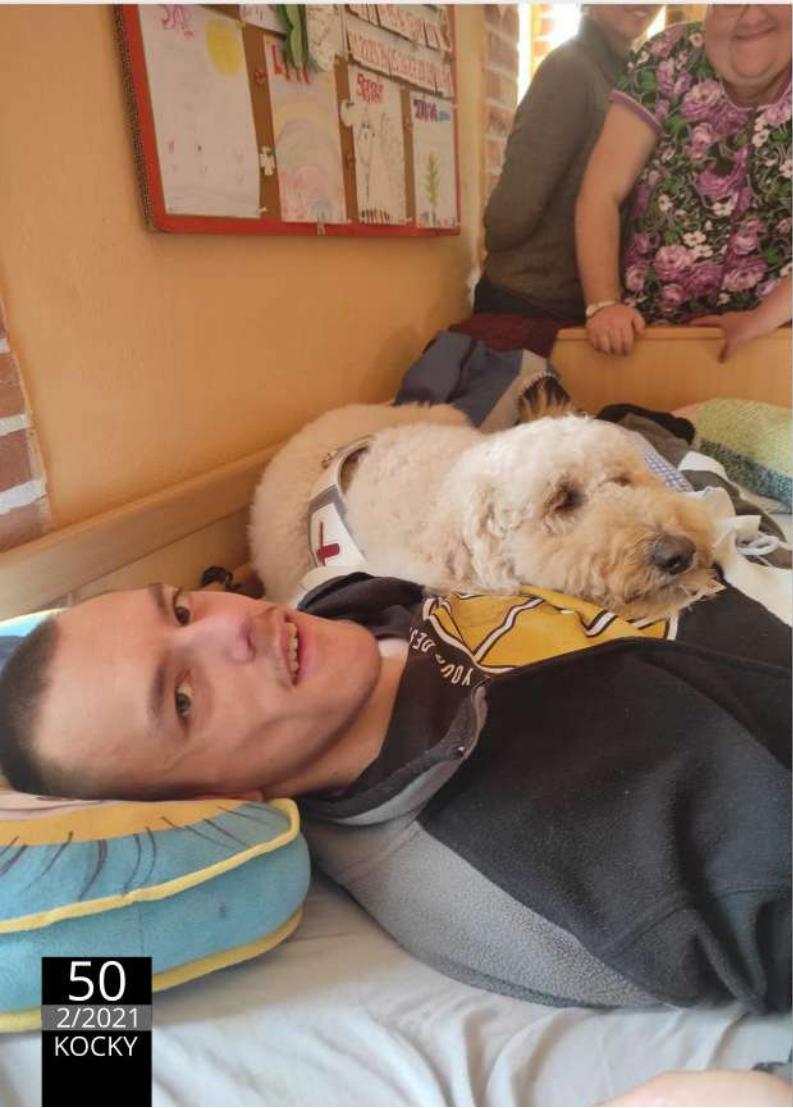
VZDELÁVANIE A PREVNCIA

Žijú medzi nami – OSTROVÁCI

Dovoľte, aby sme vám predstavili činnosť občianskeho združenia OSTROV, ktoré sídli na Koháryho ulici v Levicech.

Začalo sa to v roku 2002, keď vtedy zakladajúce členky občianskeho združenia OSTROV Lenka Udvardy Liptáková, Evka Gelányiová a Olinka Lojeková spoločne hľadali možnosti ďalšieho uplatnenia ľudí s postihnutím. Ľudí, ktorí po ukončení školskej dochádzky nenachádzajú uplatnenie na trhu práce. Hľadali možnosti, ako im vyplniť voľný čas. S integráciou sa v tých časoch ešte len začínalo, stretnutia bežnej populácie s postihnutými boli čímsi vynimočným. A boli aj ľudia, ktorí sa nevedeli „vynadívať“ na človeka najmä s viditeľným postihom. Preto bolo hlavným cieľom od začiatku integrovať postihnutých do bežnej spoločnosti. Situácia sa od vzniku OZ Ostrov podstatne zmenila. Málokto sa už dnes na postihnutých pozera ako na niekoho iného.

Občianske združenie sa rozrastalo veľmi pomaly, ale plynulo. Začínali tri, momentálne majú 35 členov a ďalších sympatizantov. Stretávali sa vtedy na tretej základnej škole, ale len sporadicky, neskôr hľadali vlastné priestory, aby sa mohli stretnať častejšie. Podľa toho sa rozširovali aj ich aktivity. Organizovali rôznu krúžkovú činnosť, podarilo sa im získať peniaze z eurofondov na kurz základov práce na počítači, na kurzy tradičných remesiel, ktoré aj ukončili veľmi peknou výstavkou prác. Istý čas mali aj chránenú dielňu, z dôvodu nárastu počtu klientov už priestory momentálne jej činnosť nedovolujú. Niekoľko rokov sú spoluorganizátorom benefičného podujatia Objatie tónov, vďaka ktorému mali možnosť členovia občianskeho združenia aj iných zariadení podobného typu vidieť a zažiť mnoho slovenských i zahraničných kapiel. Získali niekoľko grantov z nadácií zameraných najmä na tvorivú činnosť. Každoročne organizujú deň otvorených dverí, tvorivé dielne pre verejnosť, aby tak predstavili svoju činnosť a zároveň, aby ľudia videli, čo všetko dokážu urobiť aj ľudia s postihnutím.

Pani Lenky Udvardy Liptákovej som sa spýtala, aká je momentálna situácia. S kým spolupracujete ?

Okrem rôznych nadácií spolupracujeme s Mestom Levice, s ÚPSVaR Levice, s miestnymi školami, s konkrétnymi poslancami, miestnymi podnikateľmi (aj keď tých je málo a prívitali by sme pomoc viacerým), so Slovenským červeným krížom, so Zväzom telesne postihnutých, s Občianskym združením Milan Štefánik aj s Nitrianskym samosprávnym krajom. Občianske združenie je tiež zriaďovateľom neziskovej organizácie OSTROV, n. o. V rámci tej poskytujeme služby v domove sociálnych služieb a špecializovanom zariadení s celkovou kapacitou 18 klientov. Tým sa venuje odborný personál. Momentálne pracujeme ambulantnou formou, čo znamená, že klienti dochádzajú každý deň. Plánujeme otvoriť aj pobytové zariadenie. Občianske združenie momentálne nemá zamestnancov. Využívame hlavne dobrovoľníkov, mnohí nám pomáhajú nezíštne. Alebo využívame dobrovoľnícku službu cez Úrad práce. Veľa dobrovoľníkov nám pomáha aj z miestnych škôl, napríklad zo Strednej odbornej školy pedagogickej v Leviciach či zo Strednej odbornej školy techniky a služieb. Pri činnosti sa aktívne zapájajú aj rodičia.

Určite máte plány do budúcna, aké sú to ?

OZ chce aj naďalej pokračovať v rozbehnutých aktivitách. Všetko s cieľom vzájomnej tolerancie. Celkovo sme všetci zameraní veľmi na seba. Nevieme sa navzájom tolerovať. Nevieme tolerovať názor iného, kto so mnou nesúhlasí, je proti mne. Stráca sa družnosť, ctia sa úplne iné hodnoty... ako tolerovať inakosť. Každý z nás má nejaký hendikep a záleží od nás, ako sa s ním vieme vyrovnáť, ako nám dokáže pri tom pomôcť aj okolie. Niekoľko ľudí potrebuje viac, iný menej. Naši členovia tej pomoci potrebujú viac. Preto chceme aj naďalej pokračovať v rozbehnutých aktivitách, aj keď je to v tejto situácii veľmi ťažké a máme veľké plány aj do budúcnosti. Radi by sme rozšírili našu činnosť o ďalšie služby, radi by sme znova zriadili chránenú dielňu, prípadne sociálny podnik, potrebujeme rozšíriť aj priestory neziskovej organizácie, ale všetko závisí od toho, ako sa nám podarí získať finančné prostriedky na priestorové riešenia. Čo sa týka práce s postihnutými, ako ich bežne voláme, žiada sa mi viac hovoriť o postihnutých. Nie je to moja myšlienka, ale na jednej prednáške som si ju osvojila, lebo sa s ňou úplne stotožňujem.

Považujem za potrebné šíriť ju ďalej, aby sme pochopili, že títo ľudia nie sú nepotrební alebo na prítáž, ako ich ešte stále niektorí vnímajú. Sú to ľudia s určitým hendikepom. Určitý hendikep máme všetci. Niekedy možno aj väčší, ale dočasny. Aj človek so zlomenou nohou má hendikep, keď potrebuje barličku, ktorá mu pomáha zvládať bežné situácie. Ľudia, s ktorími pracujem, potrebujú tú barličku celý život. Ale pri správne zvolenej barličke dokážu veľké veci. Niekedy prekvapujú aj nás. Mrzi ma, že tie správne barličky sa niekedy ťažko aplikujú v praxi. Ale to je už iná téma. Aj naši členovia – každý niečim prispieva, niekto vie niečo vytvoriť, niečo dotvoriť, niečo napísať, povedať ... mnohí sa prezentujú na tvorivých dielňach. Myslím, že je to v nás a vo vzájomnej schopnosti tolerovať sa, ktorá však momentálne chýba všeobecne. A v tomto sú najmä ľudia s mentálnym hendikepom úplne úžasní. Každého berú ako rovnocenného partnera a dokážu vám vrátiť všetku starostlivosť, ktorú im venujete, stonásobne svojím objatím, úsmevom a predovšetkým úprimnosťou.

Slávka Prevendarčíková

MEDOVÉ RAŇAJKY

U nás v ROS zostávame aj nadálej verní vzdelávaniu o živote a význame včiel

Naše milé a zvedavé deti sa veľmi potešili aktivite, ktorú sme po dlhej pauze priniesli do Materskej školy na Vojenskej ulici v Leviciach. Všetky nadšene počúvali výklad včelára Dávida Hudeca z Kozároviec. So zatajeným dychom obdivovali včelárske pomôcky, najmä dymiaci nástroj zvaný „dymák“, ktorý sa používa na upokojenie včiel, keď včelár s nimi pracuje. Vyskúšali si aj iné včelárske náradie, no poznatok z pozorovania skleneného včelieho úla zostal veľkou záhadou, lebo v ňom deti reálne nahliadli do živého včelieho kráľovstva. S nadšením všetko sledovali a len čažko sa s včeličkami po skončení workshopu lúčili. Nakoniec si všetky deti pochutili na chlebíku so zdravým pravým medom a vrhli sa na vypracovávanie pracovných listov, ktoré sme pre ne pripravili. Občerstvení medovou pochúťkou spoločne vyfarbovali, strihali, lepili a riešili jednoduché úlohy.

Dávid Hudec

Dychová hudba z Pečeníc

Podľa zachovaných dobových dokumentov a cirkevnej kroniky siaha história dychovky v Pečeniciach až do roku 1773. Zakladateľom bol pravdepodobne vtedajší vojenský lekár alebo kaplán nemeckého pôvodu Karol Frind, ktorý pôsobil vo vojenskom špitáli.

Počas dlhého obdobia existencie dychovky sa vyskytli obdobia, kedy bola jej činnosť na krátko prerušená. Počas prvej svetovej vojny bola však činnosť dychovky obnovená vďaka miestnemu farárovi, ktorý kúpil aj nové dychové nástroje. Dychovka však už v tom čase mala takú hlbokú tradíciu, že vždy sa našiel niekto, kto sa o jej chod postaral. O vedenie dychového zoskupenia sa starali často učitelia či farári. Tak to bolo až do roku 1968, odkedy dychovku viedol Jozef Bonta, neskôr jej vedenie prebral Štefan Valko, ktorý sa o dychovú hudbu stará dodnes.

Dychová hudba v obci Pečenice má veľmi dlhú a zakorenenu tradíciu, ktorá sa aj v rodinách dedí z generácie na generáciu, preto nikdy neboli problém s obsadením hudobníkov. V súčasnosti má dychovka vrátane spevákov 12 hudobníkov. Stretávajú sa v miestnosti požiarnej zbrojnice alebo bývalej školy, kde hudobníci poctivo cvičia, aby sa mohli zúčastňovať na všetkých kultúrno-spoločenských podujatiach v obci i regióne, napríklad stavaní májov, fašiangových sprievodov, zábav ale i smutných udalostí, najmä pohrebov svojich členov.

V roku 2021 sme sa začali formou metodickej pomoci venovať aj dychovým hudbám pôsobiacim v našom okrese. Dňa 23. júla 2021 sa v obci Pečenice uskutočnil workshop dychovej hudby s výborným lektorm, hudobníkom a pedagógom Lukášom Považanom. Muzikanti mali možnosť prejsť si jednotlivé skladby pod odborným dozorom, lektor sa zameral na dychové cvičenia pred hraním, následne rozobili spoločne s členmi hudby samotný repertoár a poskytol im mnoho užitočných rád a informácií, ktoré bude hudba naďalej rozvíjať.

V Levickom okrese pôsobia v súčasnosti tri dychové zoskupenia, ktorým aj takouto formou podávame pomocnú ruku a snažíme sa oživiť túto krásnu regionálnu tradíciu, ktorú ovplyvnilo mnoho žánrov, no stále si zachováva svoj ráz.

Dávid Hudec

Manipulácia vo vzťahoch

Otvorené stretnutia pre ženy

Hlavným cieľom otvorených stretnutí je riešenie sociálnych otázok v uzavretej skupine žien, ktoré sú osamelé, smutné, často týrané či podceňované, ženy z rôznych znevýhodnených skupín. Podujatia sú zamerané na sociálnu a primárnu prevenciu, prebiehajú v úzkom kruhu žien pod vedením odbornej lektorky, psycholožičky Jany Almaje Vaculčiakovej z OZ Súlad zo Zvolena.

Stretnutia žien sa konajú už s niekoľkoročnou pravidelnosťou. Od začiatku roku 2021 sa konali výlučne formou online až do júna, odkedy sa začali stretnutia organizovať opäť prezenčne. Prvýkrát po dlhej prestávke sa ženy s lektorkou stretli 16. júna vo voľnočasovom centre Modrý Lúč v Šahách, kde spoločne rozoberali tému Manipulácia vo vzťahoch. Stretnutia sa konali s mesačnou pravidelnosťou, a to dňa 7. 7. na tému:

Čo som si doteraz nedovolila, a potom dňa 11. 8., kde sa lektorka zamerala na tému: V čom je moja sila.

Ženy sa tohto roku rozlúčili dňa 8. 9. na stretnutí s téμou: Manipulácia alebo sloboda.

Otvorené stretnutia pre ženy poskytujú mnohým voľný priestor pre diskrétny rozhovor s lektorkou, čas vyrozprávať svoje pocity, problémy a spoločne nájsť riešenie ich situácie.

Ženy, ktoré sa pravidelne zúčastňujú stretnutí vo voľnočasovom centre Modrý Lúč v Šahách, vyjadrujú potrebu neustále sa stretnávať a sú veľmi vdáčné za akúkoľvek formu rozhovoru s lektorkou, psycholožičkou, preto budeme aj v roku 2022 hľadať možnosti, aby sa stretnutia mohli nadalej organizovať.

Dávid Hudec

VISUAL ART

8. - 29. 4. 2022
SC Dituria Levice

AMFO

Regionálna súťaž a výstava neprofesionálnej fotografickej tvorby

REGIONÁLNE OSVETOVÉ STREDISKO
V LEVICIACH

Cineama

Regionálna súťaž neprofesionálnej filmovej tvorby

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

VYHĽASOVATEĽ
A ODBORNÝ GARANT

Výtvarné spektrum

Regionálna súťaž a výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby

[f /roslevice](https://www.facebook.com/roslevice)
roslevice.sk

